

TÁNC

m ű v é s z e t

DANCEART

EuróPAS-díjas

a Budapesti Operettszínház balettkara

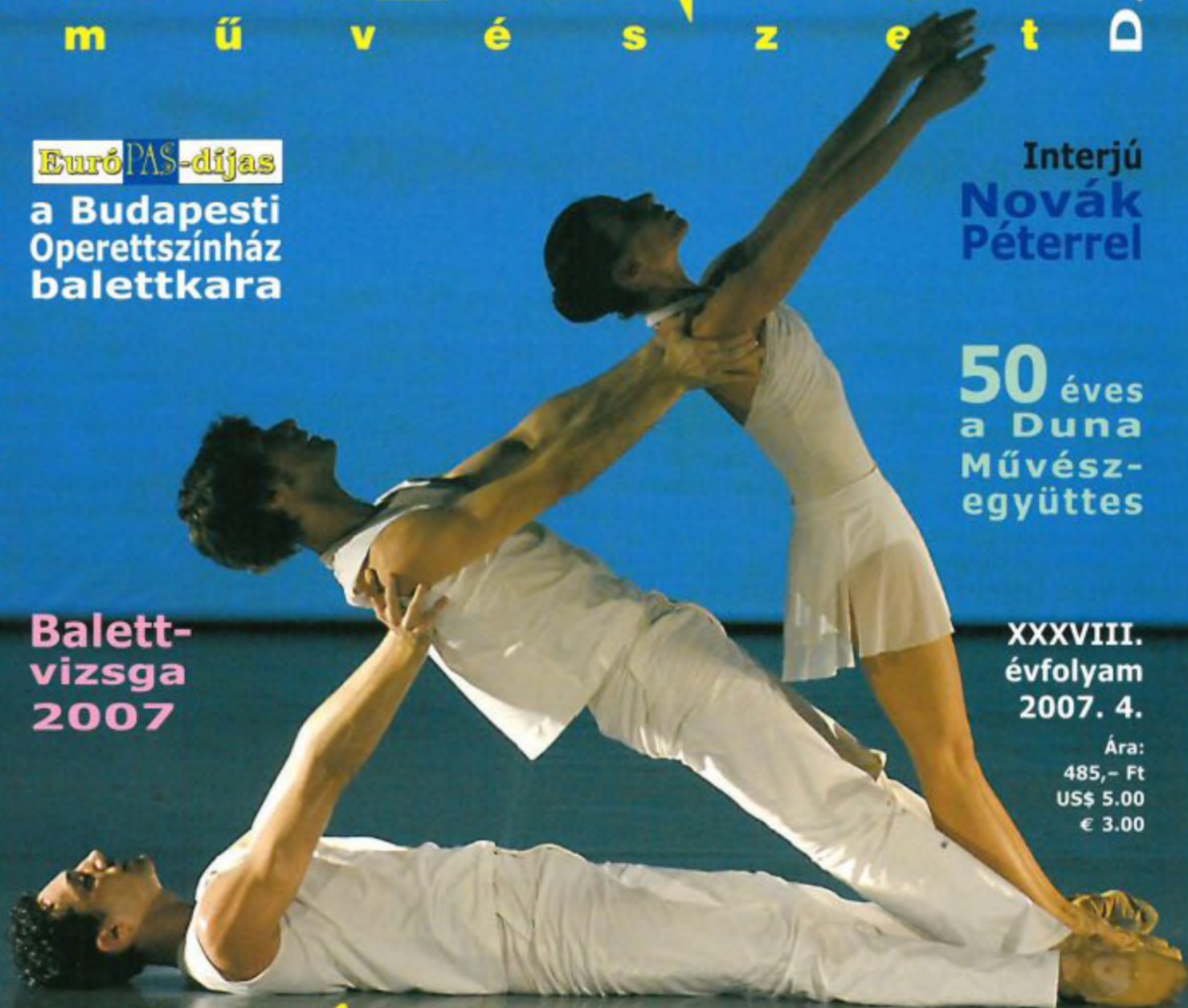
Interjú
Novák Péterrel

50 éves
a Duna
Művész-
együttes

**Balett-
vizsga
2007**

**XXXVIII.
évfolyam
2007. 4.**

Ára:
485,- Ft
US\$ 5.00
€ 3.00

KORTÁRS CSILLAGAINK LÉPÉSÉRŐL LÉPÉSRE

**A Magyar Nemzeti Balett
bemutatója az Erkel Színházban**

2007-TŐL VERSENYTÁNC MELLÉKLETTEL

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

Pán Péter

– a megtalált fiúk –

A KFKI Kamarabalett előadása

Közreműködik: Madách Musical Tánciskola

2007. október 18., 19., 20., 21. Fesztivál Színház

Jegyek kaphatók a MÚPA jegypénztárban (tel.: 555-3300), a Concert & Media jegyirodáiban (tel.: 455-9000), a Libri könyvesboltjaiban, valamint az ismert jegypénztárakban.
A MÚPA szakmai támogatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.
ISO 9001:2000

A magyarországi táncgazdák
közéleti, kritikai,
táncelméleti és tánc történeti
folyóirata

XXXVIII. évfolyam
2007. 4. szám

Főszerkesztő: **Kaán Zsuzsa**

Védnökök:

Markó Iván, Seregi László

Védnökség és szerkesztőbizottság:

Esztergályos Cecília,
Harangozó Gyula,
Keveházi Gábor, Kricskovics Antal,
Kún Zsuzsa, Nádas Myrtil,
Sallay András,
Szakály György, Zsuráfszky Zoltán

Angol szöveg: **Kálmán Tamás**

Munkatárs: **Forró Ildikó**

A szerkesztőség címe:

1300 Budapest 3, Pf. 142

Tel./fax: **(36-1) 368-5470**

www.danceart.hu

www.tancmuzeszet.hu

e-mail: **danceart@t-online.hu**

Lapmenedzser és nyomdai előkészítő:

TRIONFO Stúdió

Kiadja:

Nemzetközi Tánc- és Kultúra
Alapítvány

Felelős kiadó: **Kaán Zsuzsa**

E szám támogatói:

Nemzetközi Tánc- és Kultúra
Alapítvány

TRIONFO Stúdió

Terjeszti a Magyar Posta Rt.,
a LAKKER Rt.,
a regionális részvénytársaságok
és alternatív terjesztők.

Előfizethető Budapesten a Magyar Posta Rt.
Hírlap Üzletágánál (levélcím: 1008 Budapest,
Orczy tér 1.), valamennyi postán, kézbesítőknél,
e-maillen: **hirlapelofizetes@posta.hu**, faxon:
303-3440. További információ: (06-80) 444-444
Belföldre előfizethető még a szerkesztőség-
ben közvetlenül, vagy csekkbefizetéssel. (Előfi-
zetői csekk a szerkesztőség címén levélben, il-
letve telefonon igényelhető.)

Külföldön terjeszti a **Batthyány Kultur-Press**
Kft. 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Tel.: 489-0042

Évi hat szám ára:

2910,- Ft+ postaköltség

Lapunkat rendszeresen szemlézi
Magyarország legnagyobb
médiafigyelője az

»OBSERVER«

BUDAPESTI MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744

E-mail: **marketing@observer.hu**

http://www.observer.hu

HU-ISSN: 0134-1421

A 2007. 4. szám a

2007. augusztus 15-ig megtartott
táncsemináriumok között válogat.

4 HÍREK *Itthon*

5 HÍREK *Külföldön*

PROGRAMAJÁNLAT

6 A Nemzeti Táncszínház szeptemberi
és októberi műsora

6 VI. Keszthelyi Táncpanoráma

KÖNYVJELZŐ

8 Hegedős Györgyi: *Ballettpatkány*
– **Kaán Zsuzsa** recenziója

9 **Lemhényiné Tass Olga: A tudatos**
mozgás művészete

AKTUÁLIS

11 Szerkesztői ajánlat

INTERJÚ

12 **EuróPAS-díjas: A Budapesti Operett**
Színház balettkara – „Előítélet és
vastaps – ez a mi osztályrészünk!”
– Beszélgetés Lőcsei Jenő
balettigazgatóval
– **Mátai Györgyi** interjúja

14 **Truppel Mariann:**
„A mi Carmen-történetünk a férfilélek
viszontagságairól szól!”
– Interjú Novák Péterrel, a rendezővel

KRITIKA

• Kortárs balett

16 **Kaán Zsuzsa:**
Kortárs csillagaink – Lépésről lépésre
– A Magyar Nemzeti Balett
kortárs estje az Erkel Színházban

• Néptánc

20 **M. Nagy Emese:**
50 éves a Duna Művészegyüttes
– Jubileumi programsorozat

• Balett

22 **Kaán Zsuzsa: Balettvizsga 2007**
– A Magyar Táncművészeti Főiskola
végzős balettnövendékeinek
koncertvizsgálója a Magyar Állami
Operaházban

TUDÓSÍTÁS

• Néptánc

26 **M. Nagy Emese:**
Néptánc-koreográfiai verseny és
májusfakítáncolás – Körmen

27 **Dezső László:**
V. Ister Granum Népművészeti
Fesztivál – Esztergom

• Orkesztika

27 **Dienes Maya:**
Alkotói fantázia II. – Emlékezés az
ének- és mozdulatkórusok alapítóira

JUBILEUM

28 **Kaán Zsuzsa:**
Három jubiláns egy műsorban
– Rendhagyó köszöntő
Kricskovics Antal, Galambos Tibor
és Timár Sándor 50 éves alkotói
jubileuma alkalmából

VILÁGTÜKÖR

30 **Hézső István:**
Balettsodák Berlinben

35 **Nádas Myrtil: Goodbye Darcey**
– Jegyzetek Darcey Bussell
búcsúestjéről

36 **Wagner István:**
MacMillan Manonjának felújítása
– A Wiener Staatsoper és a Volksoper
balettelőadása

39 CONTENTS

EXCERPTS

40 **EUROPAS-PRIZE WINNING:**
The ballet company of the Budapest
Operetta Theatre – Meeting with
Jenő Lőcsei, the ballet director
– interview by **Györgyi Máti**

41 **Zsuzsa Kaán: Ballet Exam 2007**
– The ballet exam of the Hungarian
Dance Academy's graduating class at
the Hungarian State Opera House

42 *Contemporary Stars – Step by Step*
– Photo report by **Béla Mezey**

A *-gal jelölt írás vagy részlete **angolul** is olvasható.

WAGNER-NAPOK

A Művészetek Palotája új színnel gyarapította a nyárelő operakínálatát. **Június 7-10. között** itt rendezték meg az idei **Budapesti Wagner Napok** előadássorozatát. Az egyedülálló produkcióhoz szükséges, szerző feladatok megvalósításában kiemelkedő szerepet játszott **Kiss Imre** vezérigazgató (Művészetek Palotája), **Fischer Ádám** főzeneigazgató (Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara), az előadások művészeti vezetője, **Teresa Rotemberg** koreográfus és **Christian Martin Fuchs** dramaturg is. A **Parsifal** 2006-os, nagysikerű bemutatója után a ki-

vételes technikai lehetőségekkel és szellemi tőkével rendelkező Művészetek Palotája számára **A Nibelung gyűrűjének** színrevitele jelentette a következő lépést. A tetralógia alkotói 2007-ben a Ring Előestéjét (**A Rajna kincsét**) és Első napját (**A walkürt**) jelenítették meg a hangversenyteremben. Nem interpretálni, hanem a közönségnek elmesélni szándékoztak a germán mítikus hősök történetét. Ráadásul az újfajta szcenizálás, azaz a zene, tánc, a bábok, a szinkronúszó sellők, valamint a legkorszerűbb fény- és videotechnika felhasználása nem-hogy ellentmondott volna, de meg is erősítette **Richard Wagner** hitvallását: teljes harmóniában állt a komponista **összművészetről alkotott elképzeléseivel**, valamint azon óhajával, hogy minden generációnak újat kell alkotnia! Így épp a budapesti előadások jelenthették a wagneri vízió beteljesülését. A nagyformátumú koncepcióról **Fischer Ádám** – a

Magyar Állami Operaház azóta kinevezett főzeneigazgatója – így fogalmazott: „**Meg akarom hódítani a világot!**” A fantasztikus művészi színvonalú és atmoszférájú előadások láttán elmondható: a 4-5 órás, bravúros, világszínvonalú zenei teljesítmények karmesterének szándéka máris sikerült!

A tervek szerint 2008-ban mind a négy operát színpadra állítják a Művészetek Palotájában. Akkor majd ismét közös utazásra invitálják a publikumot, ismét biztosítva az ehhez szükséges **komplex zenei és színházi élményt**.

INDIAI TÁNC

Június 16-án nagy sikerrel tartotta meg klasszikus indiai táncelőadását **Tóth Gabriella Garima** Budapesten, a Butokugan Harcművészeti Központban. **Tóth Gabriella Garima**, a **Kúcsipúdi** táncművészet egyetlen magyar képviselője, a dél-indiai **Guru Padmabhushan Swapnasundari Rao** tanítványa.

A Kúcsipúdi szóló táncost – dél-indiai karnatikus dalokkal és telugu nyelvű dialógussal – részleteket mutatott be a tradicionális **Kúcsipúdi Bháma Kalápan** című táncdrámából. A történet gördülékeny megértését magyar nyelvű narráció egészítette ki.

Az előadást **Mr. Ranjit Rae**, India magyarországi Nagykövete nyitotta meg.

INDIAI TÁNC ÉS
A CALCUTTA TRIÓ

India függetlensége kikiáltásának 60. évfordulója alkalmából a szegedi városháza udvarán valódi ingyenséggel zárta nyári rendezvénysorozatát az India Klub. **Augusztus 15-én** – a 2006/2007. évi program-sorozatának méltó befejezéseként – egy **India estet** rendez, amelyen nemzetközileg elismert művészek lépnek fel.

Az Indiában is rendszeresen koncertező **Calcutta trió** a hindusztáni klasszikus zene magyar büszksége. **Kozma András** szitárjátékának színvonala miatt méltán viselheti a „**Ravi Shankar egyetlen európai tanítványa**” címet. Másik kiemelkedő zenészük **Szalai Péter**, a tabla (indiai dob) magyar mestere, aki **Ustad Alla Rakha** tabla mesternél, **Ravi Shankar** tablásánál tanult.

A Calcutta trió koncertjét követően **Sandhyadipa Kar** indiai mestertáncos, érdemes művész lép fel a szegedi közönség előtt. Az **odisszi indiai tánc** neves képviselője ő, aki 1983 óta Indiai fesztiválok rendszeres előadója, és mesterkurzusokon már két évtizede tanítja az odisszi klasszikus tánc művészetét. Indiában és a világ számos országában.

FESZTIVÁL

Július 27-29. között a Somogy Megyei Néptáncszövetség – a Somogy Megyei Múzeumok igazgatóságával és a balatonföldvári Bajor Gizi Községi Házzal együttműködve – megrendezte a **XLVI. Balatoni FolklorTálalkozó** elnevezésű nemzetközi néptáncfesztivált. A gazdag programban öt magyar csoport vett részt: a barcsi **Boróka Táncgyűttes**, a zákányi **Drávagyöngye Ifjúsági Néptánc Egyesület** táncosai, a pécsi **Misina Néptáncgyűttes**, valamint a **Somogy Táncgyűttes** és a **Tótágas Táncgyűttes** Kaposvárról. A fesztivál nemzetközi színeit ezúttal egy horvátországi és egy törökországi néptáncscsoport biztosította. A fesztivál fővédnöke: **Bezeréti Katalin**, Balatonföldvár város polgármestere.

Ugyancsak **július 27-29. között** a Somogy megyei Andocson első alkalommal rendezték meg az **Andocsi Művészeti Napok** eseménysorozatát. Bár az ingyenes művészeti fesztivál

www.tancmuveszet.hu

IV. SZÁSZCSÁVÁSI
NÉPZENE - és
NÉPTÁNC TÁBOR

2007. augusztus 05-12.
www.szaszcsavas.hu

programjának középpontjában a színházi előadások álltak, a szervezők hangsúlyt fektettek a táncelőadásokra, koncertekre és gyermekprogramokra is. Az események helyszíne Andocs országos műemlékvédelem alatt álló barokk temploma, illetve annak kertje.

A fesztivál főszervezője **Cserje Zsuzsa**, több nagyszerű színházi darab rendezője, lapunk állandó munkatársa, aki a programba – többek között – az *EuróPAS Magyar Táncdíjas Lippai Andreát és társulatát* is meghívta.

PÉCSI NEMZETKÖZI TÁNCTALÁLKOZÓ

Pécs már 2010-re készül, hisz ebben az évben Európa Kulturális Fővárosa lesz. A programsorozat ideje, felkészülő évében egy új, a későbbiekben akár minden művészeti ágat integrálni képes fesztivál indul: a **Pécsi Nemzetközi Tánc-**

lálkozó, amelyre **szeptember 26-29. között** kerül sor.

Célja, hogy a pécsiek és a Pécsre látogató hazai és külföldi vendégek számára megmutassa a város eregődően sokszínű tánc kultúráját és a nemzetközi táncművészet sokféle árnyalatát. A fesztivált a **Moszkvai Kortárs Balett** előadása nyitja meg. A találkozó vendége lesz a nemzetközi híru kortárs koreográfus, **Nagy József** is. A fesztivál főszervezője **Vincze Balázs**, a **Pécsi Balett** igazgatója. Szakmai védnökök: **Uhrik Dóra** és **Vidákovics Antal** koreográfus. Házigazdaja **Novák Péter**, fővédnöke: **dr. Hiller István** oktatási és kulturális miniszter.

Az előadások mellett „*A kultúra és finanszírozása – támogatás, mecénatúra vagy szponzoráció*” címmel szakmai beszélgetésre is sor kerül. A tánc találkozó az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint Pécs M.J. Város támogatásával jön létre.

A Kultúrpoint Iroda táncbírei:

Ötletpályázat a 2008-as európai év magyarországi rendezvényeihez

Az Európai Unió „Kultúrák Közötti Párbeszéd 2008-as Európai Éve” elnevezésű kezdeményezésének hivatalos magyarországi programját ötletpályázaton állítjuk össze. A kiválasztott események a jelentős szakmai (nem anyagi) jellegű elismerés mellett támogatást is kapnak kezdeményezésük megvalósításához.

Vezetőt keres

az Írországi Táncszínház Kreatív gondolkodású igazgatót/produceret keres az Írországi Táncszínház, dublini székhelyű munkára.

2008-ban is

Szóló és Duó Fesztivál Budapesten 2008 januárjában rendezik meg a 9. Szóló Tánc és a 7. Duó Tánc Nemzetközi Fesztivált.

Nemzetközi zenei és táncfesztivál Nepálban

Nemzetközi zenei és táncfesztivált tartanak a nepáli fővárosban, amelyre néptánc csoportok, klasszikus és modern táncokat előadók jelentkezését várják a szervezők.

Táncolj, ne háborúzz!

– Olasz intézmény táncszervezőt keres

Társzervezőket keres a Ladybug nevű olasz intézmény a Táncolj, ne háborúzz! című EU-projektjéhez.

Új táncművészeti adatbázis az interneten

A Tanzplan Deutschland új adatbázist jelentetett meg az interneten. A portálon az Európában táncművészetet oktató intézmények elérhetőségéről és az aktuális kurzusokról tájékozódhatnak az érdeklődők.

Mediterrán Táncszövetség

A Mediterrán Táncszövetség a kulturális párbeszéd keretében segíti a mediterrán térség nemzeteinek jobb megértését. Megújult honlapján egy interaktív Mediterrán Tánc térképet is közzétett.

Táncoló városok hálózata

A Táncoló Városok elnevezésű program a tánc segítségével mutatja be a különböző városok kulturális örökségét. A program célja a multikulturalizmus támogatása.

Valamennyi cikkről bővebb információ:

www.kulturpoint.hu/tancmuveszet

SZTRAVINSZKIJ EST

A vezető finn kortárs táncgyűttes, a **Tero Saarinen Company** otthonában, Helsinkiben, a patinás Alexander Színházban tartja legújabb, nyári bemutatóját. **Augusztus 2-19 között** 12 alkalommal adják elő a **Sztravinszkij Estet**, amely Tero Saarinen két legizgalmasabb koreográfiáját: a 2001-ben készített **Petruskát** és a **HUNT** című modern, multimédiás előadást foglalja magába. A HUNT, amelyet 2006-ban az év legjobb 10 előadása közé sorolták, a **Tavaszi áldozat** zenéjének rövidített változatára készült.

NYIBC-2007

Június 24-én tartották meg az idei, a **9. New York-i Nemzetközi Balettverseny** díjkiosztó gáláját a város Rose Színházában, ünnepélyes körülmények között. A **Valentina Kozlova** elnökletével működő 8 tagú, rangos nemzetközi zsűri a 19 országból érkezett 48 versenyző között az alábbi eredményeket hirdette ki:

Aranyérem – női:
Eun Ji Ha (Korea)

Aranyérem – férfi:
Nem adták ki

Ezüstérem – női:

1. **Karina Gonzalez** (Venezuela)
2. **Na Eun Kim** (Korea)

Ezüstérem – férfi:
Wu Husheng (Kína)

Bronzérem – női:
Seung-Won Shin (Korea)

Bronzérem – férfi:
Kwi Sub Park (Korea)

Az **Igor Yousekevitch Díjat** – az Amerikai Balett Színházzal való egyéves szerződést – **Wu Husheng** számára ajánlották fel. **Ilona Copen**, a verseny alapítója bejelentette, hogy a **NYIBC 2009** megrendezésére **2009. június 7-28.** között kerül majd sor.

SUMMERFEST
augusztus 12-21
Nemzetközi Folklorfesztivál és Népművészeti Vásár

Százhalombatta
Ráckeve
Tököl

12-21. August 2007.

International Folklore Festival
and Folk Art Fair

Művészetek Palotája

1097 Budapest, Komor Marcell utca 1.

2007. SZEPTEMBER–OKTÓBER HAVI PROGRAMJA

SZEPTEMBER

14. péntek

18. kedd

19. szerda 19.00 óra

Egri csillagok

Honvéd Együttes

26. szerda 19.00 óra

BEMUTATÓ

Farkasok társasága

Artus – Goda Gábor Társulata

27. csütörtök 10.30 óra

BEMUTATÓ

Piroska és a farkasok

(gyermekelőadás)

Artus – Goda Gábor Társulata

27. csütörtök 19.00 óra

Farkasok társasága

Artus – Goda Gábor Társulata

OKTÓBER

4. csütörtök 19.00 óra

BUDAPESTI BEMUTATÓ

Hattyúk tava

A 20 éves Szegedi Kortárs

Balett jubileumi előadása

9. kedd 15.00 óra

Alice Csodaországban

Budapest Táncszínház

10. szerda 19.00 óra

Farkasok társasága

Artus – Goda Gábor társulata

11. csütörtök

10.30 és 15.00 óra

Piroska és a farkasok

Artus – Goda Gábor társulata

24. szerda 19.00 óra

Carmina Burana

Szegedi Kortárs Balett

25. csütörtök 15.00 óra

Varázscirkusz

Bozsik Yvette Társulat

(gyermekelőadás)

25. csütörtök 19.00 óra

Varázsfuvola

Bozsik Yvette Társulat

30. kedd 19.00 óra

Monarchia

Budapest Táncegyüttes –

Honvéd Együttes

VI. Keszthelyi Táncpanoráma

2007. szeptember 6–11.

Keszthely

2007. szeptember 6. (csütörtök), 19.00

Bartók trilógia I. rész

Kincses Felvidék

Magyar Állami Népi Együttes

2007. szeptember 7. (péntek), 10.30

Pinokkió

Budapest Táncszínház előadása gyermekeknek

2007. szeptember 7. (péntek), 19.00

Mediterrán est

Mur mur de la Mediterannée/A capella

Budapest Táncszínház

2007. szeptember 8. (szombat), 19.00

Homo ludens

Szegedi Kortárs Balett

2007. szeptember 9. (vasárnap), 19.00

LORCA EST

– **Szívemben tenger szenvedélyem**

Lippai Andrea és

a FlamenCorazon Arte Táncszínház

2007. szeptember 10. (hétfő), 19.00

Nagyidai cigányok

ExperiDance – Román Sándor Táncársulata

2007. szeptember 11. (kedd), 11.00

János vitéz

Honvéd Táncszínház előadása gyermekeknek

2007. szeptember 11. (kedd), 19.00

Magyar Elektra / A helység kalapácsa

Honvéd Táncszínház

Nemzeti Táncszínház

2007. OKTÓBER HAVI PROGRAMJA

5. péntek 19.00 óra
BEMUTATÓ
Magyar Carmen
Honvéd Táncszínház

6. szombat 15.00 óra és 19.00 óra
Magyar Carmen
Honvéd Táncszínház

7. vasárnap 19.00 óra
Magyar Carmen
Honvéd Táncszínház

8. hétfő 19.00 óra
Magyar Carmen
Honvéd Táncszínház

9. kedd 19.00 óra
Purim, avagy a sorsvetés
Győri Balett

12. péntek 19.00 óra
**Tűzmadár/
A csodálatos mandarin**
Magyar Balettszínház Gödöllő

13. szombat 15.00 és 19.00 óra
Nagyidai cigányok
ExperiDance
– Román Sándor társulata

14. vasárnap 15.00 és 19.00 óra
Ezeregyév
ExperiDance
– Román Sándor társulata

16. kedd 10.30 óra
Csipkerózsika
Budapest Táncegyüttes

16. kedd 19.00 óra
Kalotaszeg
Budapest Táncegyüttes
(az előadást követően táncbázis)

17. szerda 19.00 óra
Tánc, tánc, tánc
A Magyar Táncművészeti Főiskola
műsora

18. csütörtök 10.30 és 15.00 óra
A kisgömböc
Dunaújvárosi Bartók Táncszínház

19. péntek 19.00 óra
Homo ludens
Szegedi Kortárs Balett

20. szombat 19.00 óra
Aladdin
Botafogo Táncegyüttes

26. péntek 19.00 óra
BEMUTATÓ
The Time
Budapest Táncszínház

27. szombat 19.00 óra
**Ghymes Tánckoncert/
Paraszt Dekameron**
Duna Művészegyüttes

28. vasárnap 10.30 óra
A kisgömböc
Dunaújvárosi Bartók Táncszínház

28. vasárnap 19.00 óra
Nagyidai cigányok
ExperiDance
– Román Sándor társulata

29. hétfő 19.00 óra
Nagyidai cigányok
ExperiDance
– Román Sándor társulata

Refektórium

11. csütörtök 19.30 óra
BEMUTATÓ
A 3 kor
Dream Team Színház

16. kedd 10.30 óra
**Karnevál – Az állatok farsang-
ja**
Magyar Mozdulatművészeti
Társulat

18. csütörtök 19.30 óra
BEMUTATÓ
Ánanda Lílá
Sivasakti Kalánanda Táncszínház

25. csütörtök 19.00 óra
A kiállítás képei
M. Kecskés András
(beavató színház)

JEGYEK VÁLTHATÓK

a Nemzeti Táncszínház Közönség szervezésén
(Budapest I., Színház utca 1–3. • Tel.: 201-4407 • 356-4085/30 nyitva hétfő–csütörtök: 10.00–18.00, péntek: 17.00 óráig)

a Nemzeti Táncszínház Pénztárában
(Tel.: 375-8649 • nyitva minden nap 13.00–18.00, előadásnapokon 19.00-ig)

a Nagymező Jegyirodában
(1065 Budapest, Nagymező utca 19. • Tel.: 428-0793 • nyitva hétköznap 14.00–18.00)

a Szabad Tér Jegyirodában
(1136 Budapest, Hollán Ernő utca 10. • Tel.: 320-4830 • nyitva hétköznap 14.00–18.00)

a Művészetek Palotájában
(1097 Budapest, Komor Marcell u. 1. • Tel.: 555-3300)

Jegyrendelés: jegy@nemzetitancszinhasz.hu
valamint az ismert jegyirodáknban.

info@nemzetitancszinhasz.hu • www.nemzetitancszinhasz.hu

A Nemzeti Táncszínház a műsorváltoztatás jogát fenntartja.

HEGEDŐS GYÖRGYI: BALETTPATKÁNY

A Duna Könyvkiadó gondozásában keményfedelű, viszonylag szerény kivitelű, de csinos kötet jelent meg a nyáron: a híres hírlapíró, *Hegedős Gyula* és az operaházi balerina: *Raksányi Júlia* lányának önéletrajzi ihletésű monográfiája. Valójában önirónikus, csipkelődő, remek humorú karcolat-kötete.

Novelláskötetnek csak azért nem nevezném, mert az egyes írások a novella méreteihez képest rövidek. Viszont annál életszagúbbak, annál kíméletlenebbek, továbbá kegyetlenül őszinték, nőiesek és természetesek. Egyszóval az egész kötet magával ragadó – számomra különösen, hiszen rengeteg „szereplője” közül a hazai táncélet nagyjait gyerekkoromtól kezdve ismertem, rájuk megkülönböztetett érdeklődéssel figyeltem. Magánéletem, tanulmányaim és hivatásom, sokféle munkám hétköznapijaiban is köztük éltem, őket tiszteltem, velük vitatkoztam, harcoltam, több-kevesebb sikerrel. A szerző jóvoltából ezúttal merőben új prizmán keresztül elevenednek meg ezek a művészberek: *Harangozó Gyula*, *Hamala Irén*, *Hidas Hedvig*, *Lőrinc György* és mások, to-

vábbá az *Állami Balett Intézet* első év-tizede (én a második végén kerültem oda!), akárcsak az operaházi balettelet színpalak mögötti világa. És ugyanígy érzek az 50-es, 60-as, 70-es évek színházi világának népes táborával is.

A szerző a családi gyökerek béklyóitól, a gyerekkortól kezdve a művészpályára állomásainak megannyi apró kalandján keresztül tárja fel mély emberi-baráti kapcsolatait. A kötet első részében (1937–1972) élete első 30-35 évét eleveníti fel: táncosi-koreográfusi, majd színészi pályafutásának kezdeteit és fénykorát a Fővárosi Vígszínháztól a Debreceni Csokonai Színházig, a Szolnoki Szigligeti Színháztól a Vidám Színpadig és tovább: a finnországi táncdialektikus karrierig, végül az újvilágban a kanadai állampolgár *Georgina Hegedős* tétován kezdődő, de mégiscsak kiteljesedő új, „második” életéig.

Erről az életrajzról (1972–2007) a kötet második részébe ugyancsak számtalan szituációt, emlékei közül igazi gyöngyszemeket gyűjt össze a szerző, aki az írás mesterségét feltehetően hírlapíró apjától örökölte. Mindenekelőtt nyíltan elemzi saját sorsát: mindhárom házasságának elmúltával azt az elszánt, szívós küzdelmet, amelyet önnön lelki békéjének megőrzéséért, a magyar tánc, nyelv és kultúra terjesztésért, a külhoni magyarság színház iránti vonzódásának kielégítéséért folytat – immár évtizedeken át és óta.

Megérzései, megfigyelései megfellebezhetetlenek, karakterei hitelesek. Hegedős Györgyi nagy érdeme, hogy egy-egy jelzővel és néhány jól megtalált, pontos szóval szemléletes, lényegi portrét fest (a báró) Mensáros Lászlóról, Darvas Ivánról, Szász Endréről, (a bankárcsaládból származó) Márkus Lászlóról, Alfonzóról és lányáról, Kertész Sándorról, Kovács Nóráról és másokról; a vancouver-i és torontói magyar kolónia művésztagjairól.

Vajon kicsoda ez a Hegedős Györgyi? Az operaház művészgardájának üdvöskéje: a balerina Juci művésznő kislánya? Később a Balettintézet tehetséges, de renitens növendéke? Vagy Feleki Kamill, Latabár Kálmán, Latinoics Zoltán, Harkányi Endre, Szendrő József partnere, akit Békés András,

Horváth Ádám, Horvai István rendez, s aki már maga készíti a társulatok koreográfiáit? Megint később „a pesti éjszakák”: mulatók, éjszakai lokálok, variettek görlje, a „legférfiasabb férfitanácsos”: Klapka György partnere? Vagy Finnországban dizőz, Kanadában a vancouver-i Magyar Ház egyik mentora, a Csárdás nevű néptáncsoport s a Dajka Színház alapítója, balettmester és néptánc-tanár, aki kanadai akcentust tanul, hogy filmezhessen és kanadai színházban angolul (s persze gyakran magyarul) szerepet vállalhasson? Vagy egy hetvenévesen is aktív és makacs, tudtan kívül is *világmegváltó* magyar művész, aki 2006-ban beköltözik a torontói „Jászai Mari Színházotthonba”, ami egyenesen az ő személyének, s amolyan gobbihildás, örült színházi hevületének köszönheti a létrejöttét?

Közhely, de mégis igaz, ha azt mondom: Hegedős Györgyi mindez egyszerre! És hogy honnan tudom? A többszáz fotó által is (!) dokumentált kapcsolatrendszerekből, amelyek meg-elevenednek a *Balettpatkány* hasábjain. Igaz, Hegedős Györgyi nem tánc-történeti s nem is színház-történeti könyvet írt, szárazat és tudományosat, hanem saját életét s a művészársakhoz fűződő viszonyát örökítette meg szellemes, merész, fanyar hangú „egypercesekben”. Kötete mégis *tánc-történetté* és *színház-történetté* vált. Mert lapjain feltárlanak a II. világháború előtti boldog békeidő végórái, majd a háború utáni dermedtségéből lassacskán magára találó Budapest, s ebben is az a bohém, a szocializmusban is polgár-illatú színházi miliő, amit a kulisszák túloldalán élők, vagy az oda akár csak rövid időre „beleszagoló” oly jól ismernek, és sohasem felejtnek. És feltárlkozik az a tengeren túli, távoli világ is, amiről oly sokan álmodoznak, de ahol nem biztos, hogy a kék madárnak mindig két szárnya van.

* * *

Hegedős Györgyi könyvét ajánlom mindenkinek, akit lázba hoznak a műzsák. Ha szeretnének közelebb kerülni az elmúlt évtizedek magyar s kanadai kulturális életének valóságához, csaknem 500 oldalon keresztül egy sokat tapasztalt, bölcs asszony lesz a guide-jük – a játék ösvényén; a táncból-énekből-irodalomból erőt-energiát merítő, öngyógyító terápia országútján.

Kaán Zsuzsa

Hegedős Györgyi

Balettpatkány

Duna Könyvkiadó

A TUDATOS MOZGÁS MŰVÉSZETE

Gimnasztika, művészi torna, mozdulatművészet a testi, lelki, szellemi egészségért

ELŐSZŐ

Értékvárral küszködő társadalmunkban mind több és több fizikai és lelki terhet viselő ember keresi a kivezető utat testi-lelki egészségének megőrzéséhez.

Ma már túl a hetvenen, elmondhatom, hogy mit kell tennünk és mit tettem én, hogy megőrizsem egészségemet és

megvédjem lelki békémet a külső és belső káros hatásoktól. A válasz egyszerűen a rendszeres sportolásban, a rendszeres testmozgásban rejlik.

A mozgás, a sportedzés, a versenyzés, amely tízéves koromtól harmincéves koromig betöltötte és meghatározta az életemet, olyan készségekhez és tulajdonságokhoz, fizikai és lelki erőhöz juttatott, amelyek által mindig képes voltam a legnehezebb helyzeteket is kihívásként átélni, és a szükséges „önváltoztatással” lelki-teszt egyensúlyomat helyreállítani.

Versenyzői pályafutásom után is – amely négy olimpiai való részvételt jelentett és egy olimpiai arany-, három ezüst- és két bronzéremmel zárult – a mozgás szeretete továbbra is az örömök forrását jelentette. Amatőrként az eredményesség már másodlagos volt. Érdeklődésem ekkor inkább a mozgások szépsége, természetessége, harmóniája, testem, alkatom formálása felé fordult. Tudatosan kerestem a mozgásban a technika pontosságát, a mozgásharmóniát létrehozó tulajdonságokat. Nagy élvezettel látogattam *Berczik Sára* és *Kovács Éva* mozdulatművészek óráit, de ugyanígy gazdagították mozgástapasztalataimat a párizsi *Karin Wehner* iskolájában tanultak. *Jeszenszky Endre* és *Hidas Hédi* balettmesterek által betekintheztem a jazz-balett és balett műfajába, amelyek által újabb és újabb mozgástechnikákat és tanítási módszereket ismerhettem meg.

Hálával gondolok tanáraimra, akik a szép mozgás szeretetére, a szép felismerésére neveltek, és megtanítottak szépen, pontosan mozogni és élvezni a mozgás örömét.

Sokféle mozgásstílussal ismerkedtem meg (gimnasztika, modern tánc, művészi torna, jazz-balett, balett), amelyek tanári, pedagógiai munkám sokszínűségét gazdagították. Azonban mindezekből a szívemhez legközelebb a *Berczik Sára* által kidolgozott művészi torna néven ismert mozgásanyag és oktatási módszer állt.

Ez vezetett könyvem megírásához, amelynek célja, hogy továbbítsa a művészi torna mozgásanyagának, módszerének régi és új értékeit, figyelembe véve az anatómia, edzésmélett ide vonatkozó legfon-

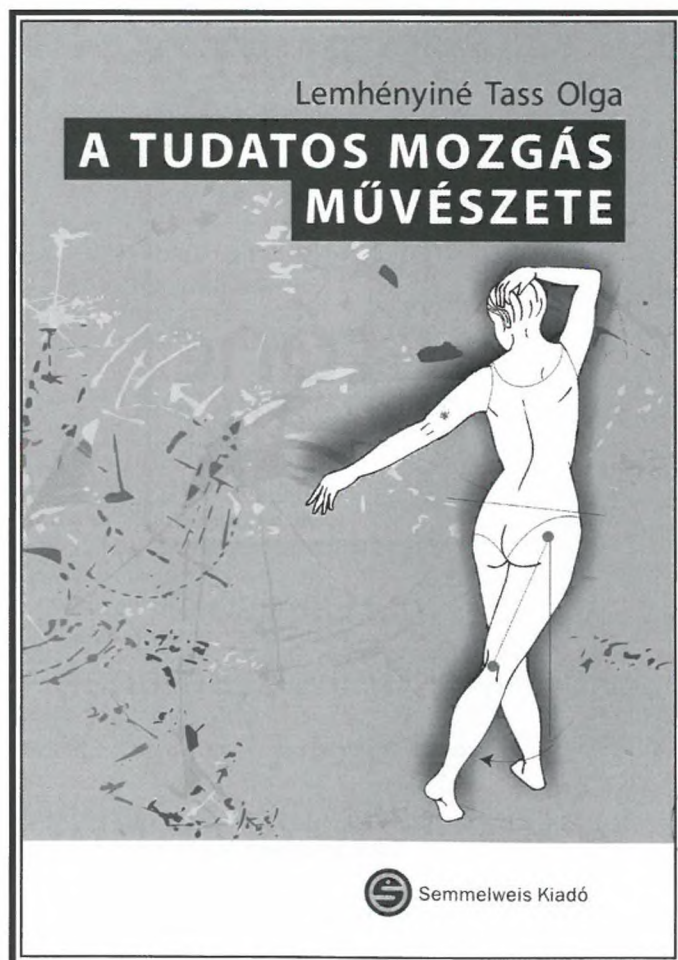
tosabb információit, továbbá, hogy érdeklődést keltsenek mindazokban, akik a szép és természetes mozgások útján szeretnék eljutni izomerejük, izomerő-állóképességük, hajlékonyságuk fejlesztéséhez, testük fizikai karbantartásához, alkatuk formálásához.

Bízom abban, hogy a művészi torna mozgásanyaga és módszere a gyermek, leány és felnőtt nők számára a testképzés és mozgáskultúra fejlesztésének ideális eszköze.

Úgy érzem, már régóta aktuális egy olyan könyv, amely komplex és szakszerű elemzés alapján állást foglal a művészi torna jótékony hatása mellett, bizonyítva, hogy értéke módszerében és mozgásanyagában rejlik, és nemcsak a 20 évesek, hanem a gyermekek, középkorúak és idősek, tehát minden generáció számára elérhető.

Szeretném könyvem ajánlani mindazoknak, akik a fenti elveket vallva, a gyermekek, leányok és nők testi, lelki, szellemi egészségéért tevékenykednek.

Lemhényiné Tass Olga

TÁNC

m ű v é s z e t

MEGRENDELŐ SZELVÉNY

Megrendelem a TÁNCMŰVÉSZET című folyóiratot a következő (2007. 5.) számtól kezdve **1 évre, kedvezményes postaköltséggel!** 6 szám előfizetési ára: **3450 Ft**

Ha Ön ezt a szelvényt* kitöltve beküldi a TÁNCMŰVÉSZET szerkesztőségébe (1300 Budapest 3, Pf. 142), akkor címére csekket küldünk. Az előfizetési díj beérkezésétől kezdve Ön postán kapja meg lapunk 6 számát!

Név: _____

Cím: _____

irányítószám város, község

utca házszám

Telefon/fax: _____

aláírás

Kiadó: Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

Személyes adatait csak arra használjuk, hogy megrendelését teljesítsük. Nevének és címének felhasználását addig az időpontig tekintjük folyamatosnak, amíg Ön levélben nem kéri adatainak törését nyilvántartásunkból.

*A szelvényt fénymásolás után kitöltve is elfogadjuk.

TÁNC m ű v é s z e t DANCEART

Interjú Novák Péterrel

50 éves a Duna Művészegyüttes

Balett-vizsga 2007

XXXVIII. évfolyam 2007. 4.

Ár: 485,- Ft / 5,00 € / 3,00

KORTÁRS CSILLAGAINK LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE A Magyar Nemzeti Balett bemutatója az Erkel Színházban

2007-TŐL VERSENYTÁNC MELLÉKLETTEL

A címdalalon: Kortárs csillagaink – Lépcsőről lépésre Merlo P. Andrea-Veress Sándor: Hommage á Paul Klee Fotó: Mezey Béla

INTERNET

Kedves Olvasók!

Lapunk aktuális számának részleteivel a

www.tancelet.hu

webcímen is találkozhatnak.

TÁNC

m ű v é s z e t

Magyarország első és egyetlen önálló táncfolyóirata
Olvassa Ön is!

A kiadványban megjelent cikkek, fotók, grafikák a kiadó tulajdonát képezik.

Átvételük, másolásuk, egyéb felhasználásuk egészében vagy részleteiben a kiadó hozzájárulása és engedélye nélkül nem lehetséges.

A lap logója, szerkezete és kialakítási koncepciója szerzői jogvédelem alatt áll.

www.tancmuveszet.hu • www.danceart.hu

Állandó munkatársak:

Cserje Zsuzsa, Falvy Károly, Jálics Kinga, Kaán Zsuzsa, Kálmán Tamás, dr. Körtvélyes Géza, László Zsuzsa, Lőrinc Katalin, Mátai Györgyi, M. Nagy Emese, dr. Pór Anna, Truppel Mariann, Wagner István

Külföldi tudósítók:

Forrai Éva (Anglia), Hegedős Györgyi (Kanada) Hézső István (Hollandia), Nádasi Myrtil (Anglia), Téri Evelyn (Ausztria), Zalán Magda (USA, Olaszország)

Állandó fotósok:

Kanyó Béla, Mezey Béla, Rollinger Károly

Grafikus: Bottyán Marianna

Az utóbbi években egyre kevesebb a jó férfitáncos. Ezt az egész táncszakma megsínyli. Nálunk külön nehézséget jelent, hogy a táncosoknak sokoldalúnak, jó kiállásúnak kell lenniük. Ezen túl néha még arra is szükség van, hogy megszólaljanak a színpadon, vagy éppen néhány hangot énekeljenek. Vézna, gyerekarcsú, enervált, két fordulatot kiizzadó táncosokkal semmire sem jutunk.

(12–13. oldal)

Presser dalai songok lesznek. Nem lépnek ki abból a korból, amiben járunk. Megpróbáltuk zeneileg, szövegileg egy kicsit modellezni ezt a kort. Egyébként azt gondolom, hogy egy dal funkciója, azaz, hogy érzelmeinkre hasson, teljesen mentes a kortól és időtől. Egy *keserves* hallatán a mai napig elcsuklik a szívünk, de ugyanúgy szeretjük a *világlágereket* is. Éppen az volt az izgalmas e zenei kultúrával való találkozásban, hogy igenis alkalmas mindarra, amit ma könnyű- vagy popzenének hívunk.

(14–15. oldal)

Az előadói és az alkotói hivatás homlokegyenest különbözik egymástól, olyannyira, hogy még az agyban is más-más idegi központokat vesz igénybe. Instrukciókat teljesíteni, vagy instrukciókat adni – a *művészi hierarchiában* is eltérő dolog, leginkább alá-fölérendeltségi viszony-gyanús, nem is beszélve a *társadalmi hierarchia* hasonlóan kétoldalú kapcsolatainak ezerféle változatáról.

(16–19. oldal)

Nem csupán az autentika bázisának megőrzése és táncszínházi igényű dramatikusan művek létrehozása volt a cél a Duna Művészegyüttesben, hanem a kárpát-medencei néptáncról idegen technikák elsajátítása is, miközben vendégkoreográfusként számos kortárs tánc-alkotó kapott lehetőséget a megmutatkozásra az új produkciók létrehozása során.

(20–21. oldal)

A balett e látványos fejezete hatásos és mértékadó produktum volt mind a mesternő, mind a növendékek: a benne táncoló végzősök, valamint a további 3 alacsonyabb intézeti évfolyam részéről is. A belőlük kialakított, és olykor már-már művészi kvalitásokat is felmutató *corps de ballet* koordináltan, egyenes hátakkal, szép karokkal, átdolgozott lábakkal és lábfejekkel, az ország első balettművész-képző intézményéhez méltó módon interpretálta a csillogó koreográfiát. Nem volt hiányéreztem se a felkészítést, se a felkészülés színvonalát illetően.

(22–25. oldal)

Műsorukban ízelítőt adtak a Kárpát medence valamennyi nemzetiségének táncaiból... Ezzel a gazdag és hiteles programmal ismételtén igazolták: a politikusoknak is olyan egységben és szeretetben kellene táncolniuk, mint a táncosoknak, énekeseknek, és más művészeknek!

(27. oldal)

Az *Alkotó fantázia II.* című művelődéstörténeti és művészeti előadás egyértelműen kifejezte a szervezők szándékát: rámutatni a XX. századi nagy iskola-alapítókra, reformpedagógusokra. Kodály Zoltán hatalmas életművével párhuzamosan Emile Jaques Dalcroze ritmika-iskolájára, Lábán Rudolf mozdulatrendszerére, Bárdos Lajos zenei munkásságára és Dienes Valéria-Mirkovszky Mária orkesztika-iskolájára, amelyek egy törő fakadtak...

(27. oldal)

Ez az esztétika valójában elhivatottságot jelentett a magyar népköltészet, a népballadák és a magyar történelem iránt; s megingathatatlan hitet a gondolatgazdag *színpadi néptáncban*. Abban, hogy akár még a filozófia is színpadra fogalmazható, mégpedig a népzeneben gyökerező *értékes műzenével, cizellált formanyelven és feszes dramaturgiával*.

(28–29. oldal)

Ashtonból csak úgy áradnak a jobbnál jobb koreográfiai ötletek: a szellemes, változatos csoport-táncok, szólók, pas de deux-k, karaktertáncok. Például: a második felvonás gyönyörű és buja pas de deux-i, amelyekben szokatlan emelések tűnnek fel, klasszikus pózokból indulva, és a levegőben a legakrobatikusabb elemozdulásokban folytatódva. Delibes gazdag zenéje, ami időnként wagneri hangszerelésbe emelkedik, csak úgy röpti a koreográfust és a táncosokat.

(30–33. oldal)

Jó volt látni, hogy egy balerina visszavonulása a televízió keresztlül nemzeti üggyé vált. Az angol közönség, valamint a kritikusok tisztelik és becsülik a balettművészet tradícióit. Ez persze a világon nem mindenütt van így, de az olvasóra bízom, találja ki, vajon melyik országban van másként.

(35–36. oldal)

A scenográfia látványossága, a zenei aláfestés szenvedélyessége, valamint a koreográfiai nyelvezet változatossága tette könnyen elviselhetővé a három felvonás hét jelenetének hosszadalmasságát. A földszinti állóhelyektől a kakasülőig zsúfolt ház és a nézők lelkes tapsa tovább, tartós közönségsikert ígér.

(36–38. oldal)

Kaán Zsuzsa

Kaán Zsuzsa
főszerkesztő

EURÓPAS-DÍJAS: A BUDAPESTI

„Előítélet és vastaps – ez a mi osztályrészünk!”
Beszélgetés Lőcsei Jenő balettigazgatóval*

*(Az alábbi interjú lapunknak az EuróPAS-díjhoz tartozó médiaajándéka. – A szerk.)

Fotó: Kanyó Béla

A díjat Quirin Károly, a TÖRLEY marketing képviselője és Szinetár Miklós, a díj egyik kuratóriumi tagja adta át Lőcsei Jenő balettigazgatónak és Pattantyús Anikó asszisztensnek (2007. V. 1.)

A Budapesti Operettszínház 25 tagú balettkara szinte erőn felül dolgozik. Az anyaszínházban, országszerte és külföldön, évente 170-180 előadáson lép föl. Ma – minden bizonnyal – a legtöbb előadást teljesítő hazai táncársulat. A balettkar „szolgálja” az operett előadások látványát, a jobbnál-jobb, tegyük hozzá, egyre igényesebb koreográfiaikkal. Az elmúlt évtizedekben olyan rangos művészek irányították az együttest, készítettek koreográfiaikat, mint Pártay Lilla és Imre Zoltán. A klasszikus balettalapokkal rendelkező és keményen dolgozó táncművészek teljesítményét, miközben a szakma fanyalgással kezeli a könnyűnek tartott műfajt, benne a táncosokat is, a közönség esténként vastapssal jutalmazza.

A színház életébe Kerényi-Miklós Gábor igazgatói ki-nevezése hozott fordulatot (2001). Műsortervébe, kéttagozatúra növelve a színház struktúráját, a hagyományos darabok mellé egyre több musicalt emelt. Terveinek megvalósításához Lőcsei Jenőt, a nemzetközi hírű-rangú balettművészt, koreográfust hívta meg balettigazgatónak, akivel az elmúlt hat esztendő eredményeiről, sikereiről beszélgettünk.

– Milyen jobbitó feladat elvégzésére kérte fel Önt Kerényi-Miklós Gábor?

– A baletteggyüttes szakmai vezetését bízta rám, emellett koreográfiaik készítése is feladatomban. Színházkorszerűsítési elképzeléseivel összhangban: megújítani a műfajt, de a közönség számára még elfogadható módon. E törekvésének az egyik legjobb példája épp legutóbbi rendezése: a *Dr. Bőregér* (ismertebben *A denevér*) előadása. Kerényi-Miklós Gábor nem viseli el, hogy az előadás, amelynek sajátos tempója, ritmusa van, a táncbetétekkel leálljon, lelassuljon... Ezért a koreográfia megtervezésekor arra kellett koncentrálnom, hogy a táncbetét szer- ves részként épüljön be az egyes jele- netekbe. A korszerű zenés színpadi produkciókban – ide értendők akár az operaelőadások is –, napjainkra meg- változott a tánc funkciója: nem csupán a látvány része.

– A balettkar az operettet szolgálja, a musical saját táncgyüttessel ren- delkezik. A szolisták át-át járnak a má- sik műfajba, olykor besegítenek, de alapjaiban két külön világot képvisel- nek.

– Bár ma még nincs igazán magas- fokú musicalképzés, mégis mások a követelmények, mint az operettekben. Nem feltétlenül szükséges a klasszi- kus táncalap, ami a balettkarnál vi- szont nélkülözhetetlen. A kettősség- gel megoldódott egy szervezési gond: míg a társulat egyik része turnézik, a másik részleg itthon „teljesíti” az elő- adásokat. Ez az alapja annak, hogy Kerényi Miklós Gábor így fel tudja pör- getni a színház működését. Bár a kü-

OPERETTSZÍNHÁZ BALETTKARA

lőnböző anyagi megszorítások állandó veszélyt jelentenek, és a leépítések réme lebeg felettünk, nem mondhatunk le a jelenlegi létszámról, mert nem tudjuk teljesíteni a bővebbre tervezett előadásszámot. Erre mondják: előremenkülünk. A balettkarból általában 14-16 művész vesz részt egy előadásban. Ez azért alakul így, mert van olyan nap, amikor az anyaszínházon kívül a Tháliában és vidéken is van előadásunk. Ilyenkor tartalék sem marad. Lehet, a 25 táncos soknak tűnik, egyesek még a színházban is megkérdőjelezzik a létszám nagyságát, miközben többször külső kisegítőket is igénybe kellett vennünk. Külföldi turnék esetében kettősek a gondjaink...

– **Mindez, gondolom, kihat az utánpótlás nevelésére is.**

– Nagy mértékben. Az utóbbi években egyre kevesebb a jó férfitáncos. Ezt az egész táncszakma megsínyli. Nálunk külön nehézséget jelent, hogy a táncosoknak sokoldalúnak, jó kiállásúnak kell lenniük. Ezen túl néha még arra is szükség van, hogy megszólaljanak a színpadon, vagy éppen néhány hangot énekeljenek. Vézna, gyerekarcsú, enervált, két fordulatot kiizgadó táncosokkal semmire sem jutunk. Nélkülözhetetlen a klasszikus alap. Őszintén ki kell mondani: a jelenlegi körülmények között az egész táncszakma jövője elég kilátástalan. Essék szó az anyagi megbecsülésről is. Nálunk sincs másképp: a fizetések általában igen alacsonyak, mindenki közalkalmazottként dolgozik, 2002 óta csak a besorolás szerinti bérek

emelkedtek, de fizetésemelés nem volt. A külföldi turnék viszont mindig extra jövedelmet jelentenek, és így javítanak az átlagjövedelem alakulásában. Nem titok, hogy az évi 25-30 külföldi előadás olyan helyeken, mint például London, a New York-i Broadway, Chicago, Toronto, Bécs, Japán több városa, a nagy nézőszámú előadások hihetetlen sikere vitathatatlanul vonzóvá tette a fiatalok számára az Operettszínház nyújtotta szerződést. Arról nem szólva, hogy a gálaműsorok csúcspontjai a temperamentumos táncszámok. Nálunk nemcsak a szubrettek és a táncos komikusok táncolnak, hanem a primadonnák és a bonvivánok is. Ez a műfaj elválaszthatatlan a tánctól.

– **A sikerek, a közönség megnyilvánulásai, a külföldi visszhangok aligha elegendők arra, hogy meggyőzzék a szakmát az operett elismeréséről? Akár magyar hungaricumként is?**

– Való igaz, a műfaj megítélése változatosan – többek szemében értéktelen termék. Kérdem én: ami populáris, népszerű, az csak értéktelen lehet? Előítélet és vastaps – ez a mi osztályrészünk, amivel messzemenően nem tudok egyetérteni. A játszott darabok drámai töltésűek; sorsokat hordoznak... Rendezés kérdése – korszerűen kell játszani! A magyar dzsentrivilágot bemutató *Marica grófnőt* például hihetetlen sikerrel játszunk itthon és külföldön, német nyelvű előadásainkra Budapestre is szerveznek társas utakat, míg a Dr. Bóregér, Strauss klasszikus operettje Olaszországban talált zajos fogadtatásra.

– **Milyen a közönség összetétele?**

– Azt híresztelik, hogy csak az idősebb korosztály vonzódik az operett-hez. Ez egyáltalán nem igaz. Aki ezt állítja, soha nem járt a színházunkban. Huszonevevesekből is kialakulhat, mint ahogy ki is alakult, akár mint a rockkoncerteken, egy rajongótábor. Sokszor ugyanúgy kiabálnak egy-egy táncszám után. Azok közül, akik a musical előadásokra járnak, egyre többen fedezik fel az operett szépségeit is.

– **Önálló táncestek rendezésére nem gondoltak?**

– Erre csak akkor nyílna mód, ha a színház felvállalná, fel tudná vállalni. Ez azonban a feszített munkatempó, az évi 170-180 előadás mellett igencsak komoly nehézséget jelentene, de a színház önfenntartási nehézségei is kérdőjelessé teszik. Jelenleg nem engedhetjük meg magunknak, hogy a garantáltan teltházas előadások helyett, bizonytalan kimenetelű produkciókkal kísérletezzünk, amely hivatalosan amúgy sem tartozik a színház profiljába.

– **Külföldi turnék?**

– Nemrégiben érkezett haza a társulat Frankfurtból, ahol hat estét át a *Csárdáskirálynőt* játszottuk. Nyáron mannheimi, októberben izraeli turnéra készülünk, Finnországba a *Marica grófnővel*, Münchenben karácsony és újév tájékán immár hagyományos felépítéssel vagyunk, a dániai vendégszereplésről pedig most tárgyalunk... Kell ennél több?

– **A kérdésre a leghitelesebb válasz az EuróPAS-díj, amely a szaklap elismerését fejezi ki. Gratulálunk hozzá!**

Mátai Györgyi

A Budapesti Operettszínház balettkara az EuróPAS Magyar Táncdíj átvételekor

Fotó: Kanyó Béla

„A MI CARMEN-TÖRTÉNETÜNK A FÉR

Fotó: Rákossy Péter

Interjú Novák Péterrel, a rendezővel

A Honvéd Táncszínház a MÜPA Fesztiválszínházában játszott nagylétszámú produkciók után a Nemzeti Táncszínház színpadán egy szinte kamaraszínházi darab bemutatójára készül. *Október 4-én* ugyanis itt valósul majd meg az idei évadban leköszönt, ám a társulatot 25 évig művészeti vezetőként jegyző és éltető

Novák Ferenc rég dédelgetett álma, ötlete: a Magyar Carmen.

A darabot **Novák Péter** rendezi, aki a címszerepre **Marozsán Erikát**, a nemzetközi filmsikerekben főszerepeket játszó – táncos előképzettséggel is rendelkező színésznőt – nyerte meg. **Michaelát** is színésznő: **Fekete Linda** alakítja. A további szereplők a Honvédos táncosok közül kerülnek ki, akik már nem egyszer bizonyították színészi, énekesi és táncos tehetségüket. Ők együtt játsszák majd el a sevillai cigánylány és Don José szerelmének történetét. De valóban az ő történetük, vagy egy sajátosan magyar történet lesz ez a Carmen? Erről kérdeztem **Novák Pétert**, aki jelenleg épp az LGT koncertjeinek szervezésével, egy erdélyi **István a király** előadás rendezésével, és persze, a Carmen előkészületeivel van elfoglalva, amúgy „**Novákosan**”, pörgősen.

Presser Gábor, az egyik legnépszerűbb hazai rockzenekar: az LGT alapító tagja 25 évvel ezelőtt írta meg első „balettzenéjét”: **A próba** című rockbalettet a **Magyar Nemzeti Balett** számára. Később **Szakály György** művészegyénisége is ihletett egy remekművet **Electromantic** címmel, amelyet a Magyar Televízió mutatott be, még **Róna Viktor** koreográfiájával. **LGT-Táncképek** címmel végül a **KFKI Kamarabalett** használt fel **Presser**-zenét debütálásukkor, és az azt követő számtalan előadás során.

Ennyi kalandozás után a tánc világában a **Vígszínház** házi zeneszerzője, zenei rendezője most újabb egészestés zeneművet komponál, ezúttal a **Honvéd Táncszínház** felkérésére. (A szerk.)

– **Hogyan történt – egy híres Presser-számra utalva – „a nagy találkozás”, azaz a szerzők és Carmen találkozása?**

– Presser Gáborral már nagyon régóta kerestünk egy közös platformot, témát, hogy barátságunkhoz méltó módon együtt dolgozhassunk. Sokáig tanakodtunk, mi legyen ez. Egyszer csak az apám, **Novák Tata** vetette fel, hogy miért nem foglalkozunk a Carmen-történettel. Volt egy parafrízisa **Magyar Carmen** címmel, amit felvázolt nekünk, és mi azonnal beleszerettünk. Elkezdtünk gondolkodni hármásban **Presserrel** és **Upor László** dramaturggal, és kiderült, hogy rengeteg mondanivalónk van ezzel a történettel kapcsolatban. **Tata** ötlete alapján összeállítottunk egy szinopszist, ezután minden folyt a maga praktikus medrében. Érdekesség, hogy a darab írásában **Gábor** nagyon tevékenyen részt vett. Tulajdonképpen innentől kezdve a funkciók nem is tudtak különválni, mert nagyon összetalálkoztunk ebben a munkában. Amit terveztünk, hogy legyen egy közös játékterepünk, mert együtt szeretnénk dolgozni, az itt és most tökéletesen megvalósult.

– **A cselekményvezetést illetően Prosper Mérimée novelája, illetve a Bizet-opera marad az alap?**

– A Bizet-opera kevésbé kiindulópont, annál inkább **Mérimée** kisregénye, amelyből nagyon sokat merítettünk. Találkoztunk egy olyan művel, amit a nagyközönség csak annyira ismer, hogy ebből készült az opera szövegkönyve. Holott 1848-ban ez a francia író – korát megelőzve – egy egészen fantasztikus, majdhogynem a mai multimédia megjelenését megelőlegező könyvet hozott létre. Ebben van írói rész, néprajzi rész egy csomó

FILÉLEK VISZONTAGSÁGAIRÓL SZÓL!"

apró részlettel, egy útleírás szinte filmes eszközökkel és szemléletmóddal.

Az is borzasztóan inspirált bennünket, hogy e nagyszerű könyv alapján szabadon nyúlhattunk a történethez. Minden benne is lesz, amit a Carmen-sztoriban a közönség szeret: egy lenyűgöző női figura, szerelem, féltékenység, gyűlölet stb. Csakhogy mindezt olyan környezetbe és korbba helyezzük, amelyről egyébként is sok mindent gondolunk.

– Egy konkrét kort és konkrét helyszínt választottatok Magyarországi történelméből?

– Pontosan. A mi Carmenünk a Kárpát-medencében játszódik, a Monarchia korában. Annak utolsó hónapjaiban, heiteiben, napjaiban járunk. Az I. világháborút megelőző időszakban, mert ezt a korszakot találtuk a legizgalmasabbnak. Magyarország ekkor egy sokszínű, soknemzetiségű hely volt. Úgy tűnik, mindez egy fantasztikusan izgalmas kulissza ahhoz, hogy a történet megelevenedjen. És persze lesznek benne sajátos fordulatok, tehát olyan elemek is, amik a mi fantáziánkon alapszanak. Alkotói hármassunk elképzeléseihez egyébként *Valcz Gábor* díszlet- és *Berzsenyi Krisztina* jelmeztervei is csodálatosan illeszkednek.

– A szereplők tehát magyarok és magyarországi cigányok. Don Joséból Andris, Michaelából Kata lett, csak Carmen neve maradt meg, hiszen ez a név a cigány közösségekben a mai napig autentikus lehet. De gondolom, a szereplők konkrét sorsa is rejteget érdekességeket.

– Reméljük. Mindesetre egy kis faluból elindul egy tehetséges parasztfiú, és megérkezik egy nyüzsgő mezővárosba, egy sokszínű kultúrájú urbánus világba. A sokféle impulzus, mindaz, ami ebben az új környezetben éri, egyszerűen csak egy nő: Carmen személyében testesül meg. A szerelem furcsa verem. Sokszor az ember maga sem tudja eldönteni, hogy egy személybe vagy egy érzésbe szeretett-e bele. Ez a tragédia egyértelműen azt sugallja, hogy amit a fiú átél, az csak egy érzés. A főhős kiszabadult valahonnan, új lehetőségeket talált, ám ezeket nem tudja elviselni.

– Úgy tudom, van még egy „csavar” a ti történetetekben.

– Hát, nevezhetjük így is: igen, a szerelmi háromszög nálunk nem két férfi és egy nő, hanem egy férfi és két nő között feszül. Ez nyilván azért van, mert mi is férfiak vagyunk. Értsd úgy, hogy a mi Carmen-történetünk egy kicsit a férfilélek viszontagságairól szól. Erikához viszonyítva a Linda által megszemélyesített Kata az ellenpont. Andris, a tulajdonképpeni főszereplő pedig két kultúra és két nő között vergődik. A mi mesénk ugyan tragédiába torkollik, de az alapmotívum ugyanaz, mint minden népmesében: a legkisebb parasztfiú találkozása egy új világgal. Itt ráadásul egy személynek, a fiúnak a története visz el minket egy olyan apokaliptikus képbe, mint az I. világháború nyitánya. Egy ember tragédiája a világmindenség tragédiája lesz, és fordítva.

– Az énekes és táncos részek egyformán viszik előre a cselekményt, vagy mint az operákban az áriák, az énekszámok itt is csak az érzelmeket tükrözik?

– Presser dalai songok lesznek. Nem lépnek ki abból a korból, amiben járunk. Megpróbáltuk zeneileg, szövegileg egy kicsit modellezni ezt a kort. Egyébként azt gondolom, hogy egy dal funkciója, azaz, hogy érzelmeinkre hasson, teljesen mentes a kortól és időtől. Egy *keserves* hallatán a mai napig elcsuklik a szívünk, de ugyanúgy szeretjük a *világslágereket* is. Éppen az volt az izgalmas e zenei kultúrá-

val való találkozásban, hogy igenis alkalmas mindarra, amit ma könnyű- vagy popzenének hívunk. Én mindig szomorúan tapasztalom, hogy a magyar kultúra mint olyan, nincs jelen a popzenei kultúránkban. Nagyon örülök annak, hogy ez most másként alakult: egy, a könnyűzenei életben elhíresült szerző a maga urbánus zenei világával elmerült egy olyan zenei textúrában – a magyar és cigány folklórban –, amit eddig nem ismert. Presser rengeteg inspirációt merített a különböző dialektusok muzsikájából. Tehát szögezzük le: fontosak a songok, de a Carmen mindenképp egy táncszínházi darab lesz.

– A címszereplő Marozsán Erika azon túl, hogy csodaszép és tehetséges színésznő, táncos végzettségű is. Balerinának tanult az Állami Balett Intézetben. Így a koreográfusok a Honvéds táncosokkal egyenrangú feladatokat adhatnak neki.

– Ez is fontos szempont volt, amikor rá esett a választás. De elárulom, hogy a néptáncosoknak is új mozgásanyagot kerestem. Arra gondoltam, hogy az az autentikus világ, amiből elindultak, majd Tata vezetésével egy sikeres táncszínházzá váltak, tud még egyet előre lépni. Tehát, hogy most már a Honvéd Együttesnél is érdemes megpróbálkozni azzal, hogy behozzunk olyan alkotókat, olyan mozgásiskolákat, akiknek s amiknek köszönhetően valami nagyon különleges ötvözet jöhet létre. Ezért három olyan koreográfust választottam, akik már bizonyítottak. *Zsuráfszky Zoltán* táncszínházi munkái mindig előremutatóak voltak számomra abból a szempontból, hogy hogyan lehet az autentikus táncművészetet valami gondolat kifejezésére felhasználni. *Horváth Zsófia* munkáiban is ugyanezt fedeztem föl – a női lélek oldaláról. *Lengyel Péter* pedig, aki egy egészen más világból: *Nagy József* Jel Színházából érkezett, olyan színházi nyelven fogalmaz, amire nekünk ennél a darabnál nagyon nagy szükségünk van.

– A két színésznőn kívül a Honvéd-táncosok alakítják a kisebb szerepeket, s maga a főszereplő is közülük kerül ki?

– Természetesen. A Honvéd Együtteshez fűződő, közel 25 éves barátságom óta azt látom, remek előadók. Pontosan tudnak színházi nyelven fogalmazni a testükkel, mozgásukkal, de énekkel és beszéddel is. Ezért úgy éreztük, Erikánál és Lindánál több iniciális szereplőre nincs szükség. Sok apró epizódból áll össze a történet, mint ahogy az életünkben bekövetkező események, választások is sok mindenki-vel vannak kohézióban. Ezért olyan csodálatos és nehéz az élet, mert soha nem tudhatjuk, hogy egy elhangzott mondatnak, netán egy eltáncolt lépésnek milyen következményei lesznek.

Truppel Mariann

Marozsán Erika

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

A Magyar Nemzeti Balett bemutatója az Erkel Színházban

Harangozó Gyula balettigazgató elkezdte, Keveházi Gábor balettigazgató és a Magyar Nemzeti Balett Alapítvány folytatta! Másként nem kerülhetett volna fel a társulati repertoárra – az idei évad második premierjeként, s egyben

Az eredmény kellemes meglepetést szerzett! Mert a legjobb táncos, azaz az előadóművész is csak néma kiszolgáló eszköz, szebben mondva legfeljebb hangszer (*Balanchine*) a koreográfus, azaz az alkotóművész kezében. Az előadói és az alkotói hivatás homlokegyenest különbözik egymástól, olyannyira, hogy még az agyban is más-más idegi központokat vesz igénybe. Instrukciókat teljesíteni, vagy instrukciókat adni – a művészi hierarchiában is eltérő dolog, leginkább alá-fölérendeltségi viszony-gyanús, nem is beszélve a társadalmi hierarchia hasonlóan kétoldalú kapcsolatainak ezerféle változatáról.

Közelítve a konkrét művekhez, elmondható, hogy szinte minden, alkotásra vállalkozó táncos – érthető módon – más stílust képviselt. *Bajári Levente*, *Kun Attila*, *Jurányi Patrick*, *Merlo P. Andrea*, *Fodor Zoltán*, *Bacsikai Ildikó*, *Venekei Marianna* gazdag koreográfiai anyagot adott a kollégák lábára-testére.

Egyedül *Kerényi Miklós Dávid* vitt színpadra *Na de tényleg?* címmel egy olyan eklektikus és csacska keveréket, amely a *búcsúzás* témáját járta körül, de csak a „színházbezárás” okán volt elfogadható; elemei egyébként nem szervesültek darabbá.

Na de tényleg?

Ha már az est legutolsó része jutott először eszembe (talán mert ez volt a leggyengébb, de mert ráadásul egy nagyszerű fiatal előadóművész tarsolyából került ki, ezért a legfájóbb is), akkor haladjunk – a szokásostól eltérő módon – visszafelé.

E sorrend szerint *Venekei Marianna* komoly, igényes munkával komponált *Fragilité* című táncműve következett, amely a túlságosan hosszú *Szkrjabin*-zene miatt egyfajta melankólikus monotoníába fulladt. Kár, mert ez a szimfonikus szerkesztésű, modern nyelvű *hangulatbalett* minden előadójának, még az olyan vezető szólistáknak is, mint *Volf Katalin* vagy *Tsygankova Anna* (lásd: képünkön), választékosan szép mozdulati és érzelmi impulzusokat nyújtott.

Fotók: Mezey Béla

Fragilité

— KORTÁRS CSILLAGAINK

a rekonstrukcióra váró Erkel Színháztól való stílusos búcsú végett „utoljára” ott, az egykori Városi Színház színpadán – ismét egy olyan kortárs balettest, amelynek egyes darabjait zömmel a társulat tagjai komponálták.

Enjambement

Bacskai Ildikó szintén komoly zenét választott. *Vivaldit* és *Händelt*. *Enjambement* című koreográfiájában azonban hiába volt energikus és muzikális az indító férfikettős, miként hiábavaló volt *Szigeti Gábor* remeklése és a többiek igyekezete is. A térszerkezet miatt megbilient a színpad; az agyonfilozkodott, túlon túl elvont tartalom (a gondolkodás során megkettőződő *énről*, a bennünk munkáló múlttól és jövőről) pedig tévútra vitte az alkotót. A külső dramaturgiai kényszer zavaros, mi több: megoldhatatlan feladatok elé állította.

A vendégkoreográfus *Fodor Zoltán*, aki ragyogó modern táncos, nagyszerű előadó és merész koreográfiáiról is ismert, ezúttal szürkébb művet készített, a szó szoros és átvitt értelmében is, mint azt előzetesen várni lehetett tőle. *Boccherini-szonáták* című kompozícióját se a mozdulatötletek ál-humora, se a közjáték groteszk bénasága, se a scenikai formalizmus nem juttatta el a zene magaslataiig. Lehetséges, hogy az operaházi táncosok közelsége bátortalanította el?

Boccherini-szonáták

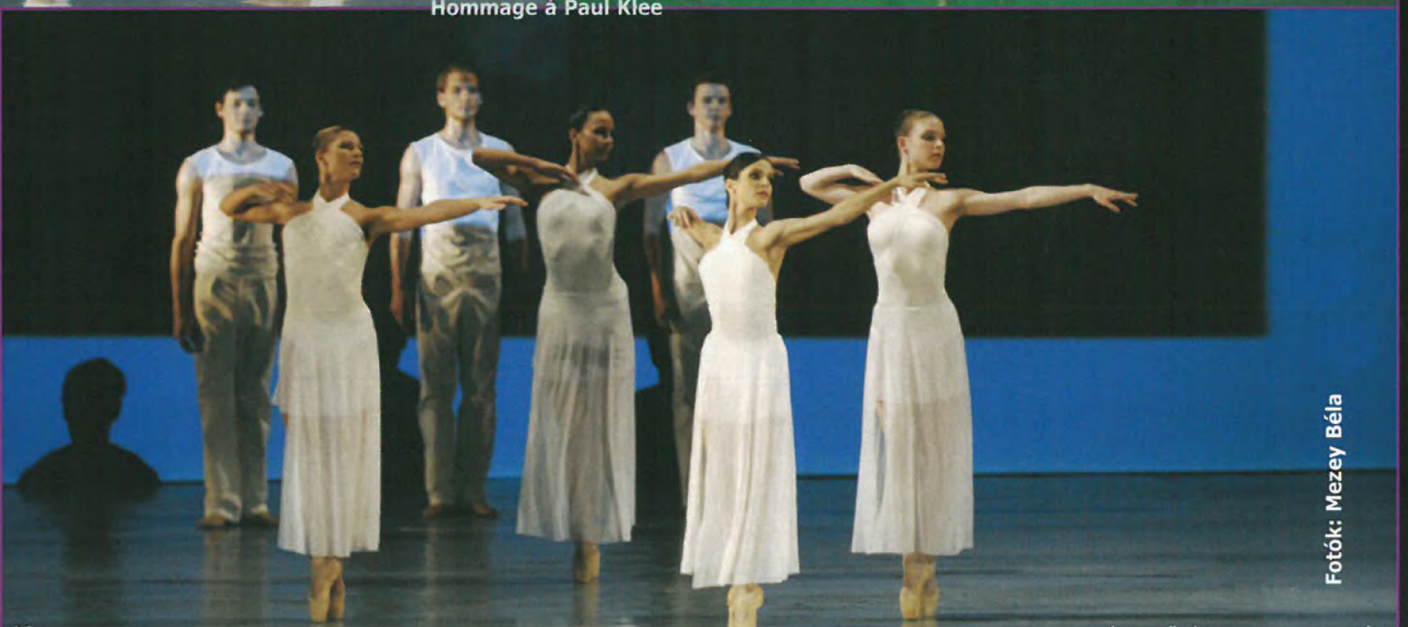
Fotók: Mezey Béla

Áttérve az I. rész fejezeteire, végre négy, a maga nemében élvezetes és jól felépített táncművel találkoztunk. Köztük a legnagyobb „falat” az I. rész zárószáma: az olasz *Merlo P. Andrea* bámulatos aprólékos-sággal megvalósított koreográfiája, *Hommage á Paul Klee* címen. A már-már méltatlanul elfeledett XX. századi zeneszerző, *Veress Sándor* zenei tisztelgéséhez érett koreográfusként társulva, *Paul Klee* hét festményének balettszínpadai megfelelőjét alkotta meg, különös gondtal és mozgásfantáziával. A háttérre vetített festmények maradéktalanul visszaigazolták, hogy elképzelése sikerült és nemcsak szándék, azaz az est Műsorfüzetében megfogalmazott szó maradt.

Miként a zeneszerző is képes volt érzékeltetni minden egyes tételében az azt ihlető kép belső képzőművészeti sajátosságait, a vonalak, formák, hangulatok absztrakt játékát, Merlo ugyanúgy: szinte matematikai precizitással és építészeti műgonddal találta meg a megfelelő térformák, a stílusos kapcsolódások, mozdulatok hol humoros és pajkos, máskor ideálisan harmonikus, vagy éppen szurrealisztikusan éteri világát. Tette mindezt a bálványozott mester: *Mister B* (George Balanchine) iránti alázattal. Muzikális kompozíciójában a neoklasszikus balett nyelvezetének eddig ismeretlen szépségeit fedezte fel, és tárta elénk.

Hommage á Paul Klee

A társulathoz s a koreográfusok közé szintén vendégként csatlakozó *Jurányi Patrick* hatásos kettőse, a Fény és árnyék között a modern tánc elemeit a klasszikus balett alapjaiba oltotta. *Plastic Man* zenei világa szinte már hangzásában is előrevetítette a témát: két szingli alig-érzelmeit. A remek előadók: *Keveházi Krisztina* és *Apáti Bence* dinamikusán táncolták el a tiszta vonalú, nehéz koreográfiát. Szikrázóan kemény, gépies mozdulatokkal, amelyek mintha mégiscsak emberi érzéseket rejtenének...

EX IT 2

A virtuozitásáról és sokoldalú színészi játékaról egyaránt ismert szólótáncos, korábban az operaházi balettgyűttes tagja, a többek között *Mercutio*nak sem utolsó *Kun Attila*, aki már évek óta koreográf, ezúttal meglepően kimunkált, minden részletében átgondolt művel jelentkezett.

A finom formai hangsúlyoktól plasztikussá váló kompozícióban „a tánctechnika precizitása és a mozdulatok kivételes dinamikája által gerjesztett káprázat a cél...” – vallotta a *Műsorfüzetben*, és szándéka a darab folyamán maradéktalanul teljesült. Az EX IT 2, amely alkotójától és előadóitól is komoly agymunkát követelt, a néző számára is intellektuális élményt szerzett! *Alexander Balinescu* zenéje monoton, mégis izgalmas, hangzásában zsongító és feszültséget teremtő. Tökéletesen aláfesti a koreográfiát, amely – divatosan torzított mozgásanyagát tekintve is – két összetartozó ember: *Kun Attila* és *Kozmér Alexandra*, valamint a többiek „értelmi és érzelmi jelenlétének” lenyomata.

KORTÁRS BALETT

Point

Fotók: Mezey Béla

A kortárs baletttest legelső, elemzésünk utolsó darabja ismét egy tánckettős, *Bajári Levente* alkotása, önmaga és *Pazár Krisztina* számára. Először még *William Forsythe* és *Lukács András* is eszembe jut, mert persze látom, hogy nélkülük a Point című pas de deux nem jöhetett volna létre! De hamarosan már csak *Bajárit* és *Pazárt* nézem. Ámulok a tágságukon, az energiájukon, *Gergely Attila* kortárs zenéjének táncolható-

ságán, a staccato-k és diminuendo-k váltoogatós játékán, a két fiatal táncos hajlékonyságán és a balettével végre azonos nehézségi fokú, igazi kortárs tánc izzásán. Ámulok, mert ezek ketten – zölden és neylonba csomagoltan – mindent tudnak arról a világról, amit én kortárs táncnak tartok és nevezek. Igen, így lehet! Gyengébben, halványabban, színvonalatlanabban meg nem is érdemes.

Összegezve a látottakat: öröndetes, hogy az operaházi balett-társulat kb. 25 – 35 év közötti közepnemzedékének néhány tagja bátrabb a társainál. Vállalkozóbb kedvű és merészebb is náluk. A miértkre ne keressünk választ, hisz az – ahányan voltak –, annyiféle. De egy biztos: a korszellem, a társadalmi környezet és intenció – közhellyel élve: „a mai világ” – kreativitást serkentő hatását a balettművészetben sem lehet és nem is szabad figyelmen kívül hagyni. Hiszen az, hogy egyszerre nyolcan „vállalkoztak” egy-egy alkotói feladatra, máris túlmutat önmagán.

Igaz, egyelőre még nincs meg se *Seregi László*, se *Pártay Lilla* utóda! Köztük még nem tűnt fel az az új géniusz, aki egy estét betöltő balettművet el tudna készíteni. Olyan tehetségek viszont máris akadnak, akik a rövidebb lélegzetű kamaradarabok, a táncnovellák, a modern-merész kettősök szakértői. Ez tény, amit e „kortárs csillagok” is csak „lépésről lépésre” értek el. De az, hogy már itt tartanak, az operaházi balettművészetnek is új jövőt ígér.

Kaán Zsuzsa

50 ÉVES A DUNA MŰVÉSZEGYÜTTES

Jubileumi programsorozat

Fennállásának ötvenedik évfordulóját nagyszabású műsorfolyammal ünnepelte a Duna Művészegyüttes a Nemzeti Táncszínház és a Fesztivál Színház színpadán. Az első előadásra április 28-án került sor, a Tánc Világnapja tiszteletére rendezett hetedik Táncfórum keretében.

A műsor első részében két, az együttes utóbbi évtizedeit meghatározó koreográfus-egyéniség munkáiból kaptunk ízelítőt. *Mucsi János* ezen az estén vett búcsút az együtttestől.

Amazonok és Danaidák

című legendás koreográfiáit a jubileumra visszatérő egykori táncosok közreműködésével mutatta be a

társulat. A nemrégiben elhunyt *Mósóczi István* életművét pedig lírai hangvételű *Szerelem* című alkotása képviselte. Nem az előadók igyekezetén múlott, hogy e darabok mai szemmel itt-ott már porosnak tűntek.

Az est II. részében színre kerülő

Paraszt Dekameron

Nagy Olga erdélyi néprajztudós népi erotikus elbeszélés-gyűjteményének anyagára épült. Erről a produkcióról sok minden elmondható, de hogy ne lenne friss levegőjű darab, az aligha. *Mucsi János* – ezúttal rendezőként – hét koreográfus munkáját fűzte egyórás programmá. Érdekes tapasztalat, hogy a néptáncot a kortárs technikával ötvöző műveknek *koncertszámként* – ahogyan egyet-kettőt gyakorta műsorra is tűz az együttes –, jóval erőteljesebb a hatásuk, mint magának a teljes műsornak. Ezúttal is kiderült: a pajzánkodást és a szexualitást humorral közelítő, ezen egyetlen téma körül topogó darab – nem éppen kifinomult, nem is eléggé árnyalt megfogalmazásokkal – néhány szám után már fájdalmasan egysíkú.

A jubileumi előadássorozat második estjét

Virágvasárnap

címmel, *május 20-án* mutatták be a Művészetek Palotájában, a Magyar Állami Népi Együttes közreműködésével. A műsorban az elmúlt öt év terméséből láthattunk látványos válogatást: a *Kossuth Lajos üzenete* (2002), a *Hagyományok bálja* (2003), a *Rege tánckoncert* (2004), az *Európai tánckaraván* (2005), *Nomád szenvedély* (2005), *Profana – Bartók hidak* (2006), valamint az Állami Népi Együttes *Táncos magyarok* című produkciójának részle-

Juhász Zsolt-Gönczöl zenekar: *Marossárpataki táncok*
TÁNCPALETTA 2005, Magyar Állami Operaház

Fotók: Kanyó Béla

tei adták a jubileumi gála gazdag programját – ezúttal már a két együttes részvételével.

Az első részt az alkotók autentikus néptánc bemutatásának szentelték, míg az est második felében nagyobb hangsúlyt kaptak a táncszínházi feldolgozások. Rendkívül dinamikus számokkal indult az est, a *Szatmári táncok* és a méhkeréki *Taps* megjelenítése is impozáns az összevont tánckarral. A lányok moldvai mulatósága szintén fergeteges. Nagyszerű szerkesztői fogásnak bizonyult ez az intenzív felvezetés a továbbiakban következő szlovák, finn és krétai táncok előtt. Az első részt a kiváló *Hegedűduók* és a méltán rendkívül sikeres *Reformkori bál* zárta.

A második részt a *Nomád szenvedély – Kígyóballada* című produkció Kusturica-filmek hangulatát idéző részletei, álomszerű képei nyitották, *Kovács Norbert* erőteljes, ugyanakkor elegáns formálású főszereplésével. A Ghymes együttes zenéjére készült *Rege Tánckoncert* darabjai az élő zenekari koncerten bizonyára sokkal jobban érvényesültek. Itt úgy tűnt, a remek formai megoldások ritkán telítődnek valódi tartalommal.

* * *

A jubileum óhatatlanul összegzésre késztet. Az 1957-ben alakult együttes szemléletmódja és műhelymunkája napjainkra kétségkívül a legnyitottabb a hivatásos néptánc-

gyüttesek körében. Ez feltétlenül érdem. Az elmúlt másfél évtized ugyanakkor az útkeresés, finomabban szólva a kísérletezés jegyében telt. Nem csupán az autentika bázisának megőrzése és táncszínházi igényű dramatikusan művek létrehozása volt a cél a Duna Művészegyüttesben, hanem a kárpát-medencei néptáncból idegen technikák elsajátítása is, miközben vendégkoreográfusként számos kortárs táncalkotó kapott lehetőséget a megmutatkozásra az új produkciók létrehozása során. A siker azután rendszerint a vezérgondolat, az összefűző kompozíciós elv és a megfelelő arányok megtalálásának függvényében alakult.

Nyilvánvaló, hogy a vezetőváltás egy együttes életében korszakváltást is jelent. *Juhász Zsolt* régóta erősítette már az együttest koreográfusként is. Egyre ismertebb és elismertebb alkotó egyéniség; új művészeti vezetőként pedig most rajta

a sor, hogy művészeti irányt szabjon csapatának.

Kívánunk bátorságot, sok jó ötletet és lelkes munkatársakat hozzá! A Duna Művészegyüttesnek pedig újabb sikeres ötven évet!

M. Nagy Emese

(Fülöp Viktor ösztöndíjas)

Mosóczi István–Kiss Ferenc: „Padlódó”
Bonifert Katalin–Papp Károly

V. EuróPAS-Gála, Budapesti Operettszínház, 2007

Juhász Zsolt–Bartók Béla: *Hegedűduók* • TÁNCPALETTE 2006, Magyar Állami Operaház • Fotók: Kanyó Béla

BALETTVIZSGA 2007

A Magyar Táncművészeti Főiskola végzős balettnövendékeinek koncertvizsgálója a Magyar Állami Operaházban VI. 27.

Néhány szólisztikus tehetség, de sok jól felkészített, megbízható tudású fiatal táncos – ez a gyorsmérlege az idei operaházi vizsgakoncertnek – ha a 3-5 perces színpadi teljesítményeknek hinni lehet.

A Magyar Táncművészeti Főiskola végzős évfolyama – kilenc leány és hat fiú, továbbá négy külföldi növendék – nagy közönségsikerrel honorált, háromrészes műsorban vizsgázott. A program a két évfolyamvezető balettmester: Sebestény Katalin és Macher Szilárd szakmai s felkészítői alaposágáról is vallott, miközben a balettművészet hagyományos és új útjait is reflektorfénybe állította.

A koncertet Marius Petipa egyik korai klasszikus balettje, a párizsi verzió nyomán Szentpétervárott általa színpadravitt **Paquita** (1847-ben, majd ismét 1871-ben) részletei kezdték.

A **Polonéz**zel indítani hálás és hatásos entrée-nak bizonyult: a főiskola II.-III.-IV. évfolyamos növendékei közül választott 12 gyerekpáros szép együtt-táncolása – az orosz mesternő, *Natalia Iananis* betanításában – kel-

Tóth Barbara-Krajczár Balázs

Imely Xénia-Kiss Eszter

Kemendi Lia-Barabás Mariann

Fotók: Kanyó Béla

Takahashi Tomoko–Morvai Kristóf–Pisla Artemisz

lőképp megadta az alaphangot a nagyok produkciójához.

Az orosz klasszikus balett stílusjegyeit jellegzetesen őrző további részletek már *Sebestény Katalin* gondos és igényes betanítói munkáját dicsérték. Ezzel érte el, hogy az I. részben egy korrekt **Paquita-szvitet** mutathattak be a közönségnek – megfelelő szakmai nívón és stílusban. A balett e látványos fejezete hatásos és mértékadó produktum volt mind a mesternő, mind a növendékek: a benne táncoló végzősök, valamint a további 3 alacsonyabb intézeti évfolyam részéről is. A belőlük kialakított, és olykor már-már művészi kvalitásokat is felmutató *corps de ballet* koordináltan, egyenes hátakkal, szép karokkal, átdolgozott lábakkal és lábfejekkel, az ország első balettművész-képző intézményéhez méltó módon interpretálta a csillogó koreográfiát. Nem volt hiányéreztem se a felkészítést, se a felkészülés színvonalát illetően. Legfeljebb a szólista-feladatokat előadó végzősök apró hibái, idő előtti elfáradásai jelezték a klasszikus balett orosz iskolájának „mérhetetlen” nehézségi fokát.

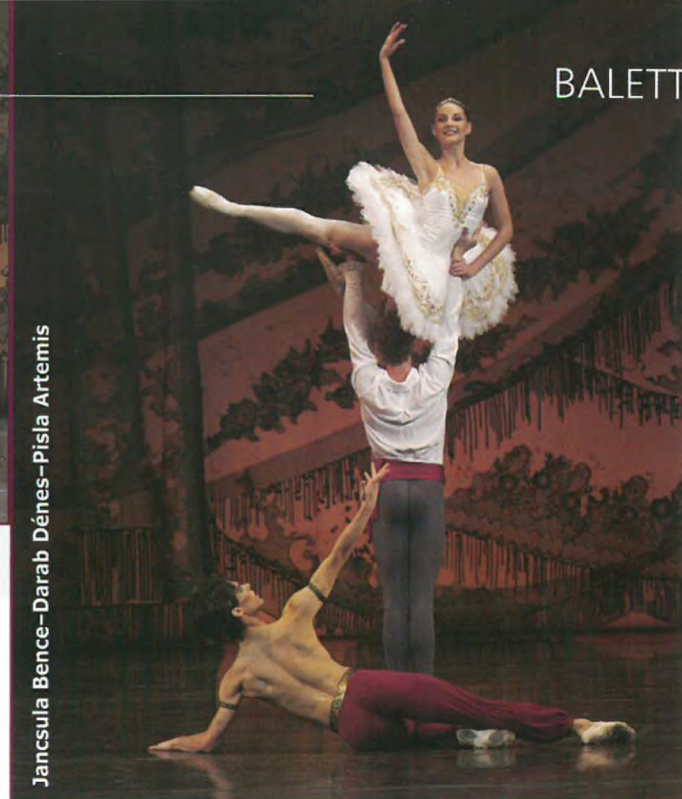
A szvit abszolút szólistái azonban derekasan helytálltak. *Tóth Barbara* a **Grand pas de deux-t** *Magyari Anita* (a milánói Scala magyar primabalerinája) magabiztosságával és derűjével, *Krajczár Balázs* pedig jó partnerként, s hozzá könnyed eleganciával adta elő. A **Pas de trois-t** szintén színpadképesen tálták. Főleg a japán *Takahashi Tomoko* csillogtatta muzikalitását és magas arabeszkeket. *Morvai Kristóf* lendületes, tág ugrásaira, majd *Kiss Eszter* hibátlan variációjára, *Tóth Barbara tripla tire-bouchonjaira* (háromszor is) még mindig emlékszem. Végül a codában *Krajczár Balázs* virtuóz színpadi jelenléte és *Tóth Barbara 32 ronde de jambeja*, a végpóz előtti *hét tour-ja* (amelyben a nyolcadik is benne volt!), megkoronázta a koncert teljes első részét.

* * *

Ecseki Ágota–Matkaicsek Péter

Fotók: Kanyó Béla

Jancsula Bence–Darab Dénes–Pisla Artemisz

A folytatás – a koncertszámoknak szentelt *II. rész* – hasonlóan magas színvonalon kezdődött. A végzős *Matkaicsek Péter* kiváló partnernőre talált a VI. évfolyamos *Ecseki Ágota* személyében, akivel egy remekbe szabott, *Gorszkij-Hertel-féle Rosszul őrzött lány-pas de deux-t adott elő. A máris érett, professzionális produkció „háttérben” a betanítók: *Jeneses Andrea* és *Macher Szilárd* ugyancsak jeleskedtek; a kitűnő ugrás-, és forgás-technikával előadott kettős pedig a Bournonville-rangjók is megírgyelhették volna!*

Ugyancsak tetszett **A kalóz** legismertebb kettősének eredeti, pas de trois-s verziója, szintén *Macher Szilárd* betanításában.

A már az I. részben is látott *Pisla Artemisz* ezúttal elragadóan táncolt, és tökéletes illúziót keltett a pikáns hercegnő: *Medora* szerepében. Conradként *Darab Dénes*, Rabszolgaként *Jancsula Bence* pedig technikailag is hibátlan férfitáncossal, a szerep szerinti alázattal és odaadással, remekül partnerolt.

Nyilván a virtuozitás képviselőjében kiválasztott, immár XX. századi klasszikus balettkettős: a **Moszkovszkij-kerिंगő** viszont némi csalódást keltett. *Vaszilij Vajnonen* frenetikus koncertszáma *Imely Xénia* és *Morvai Kristóf* tolmácsolásában két, egymással ugyan jókedvűen évődő, de mégis inkább óvatoskodó (technikailag is bizonytalankodó) fiatal állított elénk, mintsem *a világot is legyőzni képes ifjúság diadalát!* Ez a kettős eredetileg – s a legendás külföldi

Imely Xénia–Morvai Kristóf

Krajczár Balázs–Kiss Eszter–Szabó Richárd

Takeru Shimizu

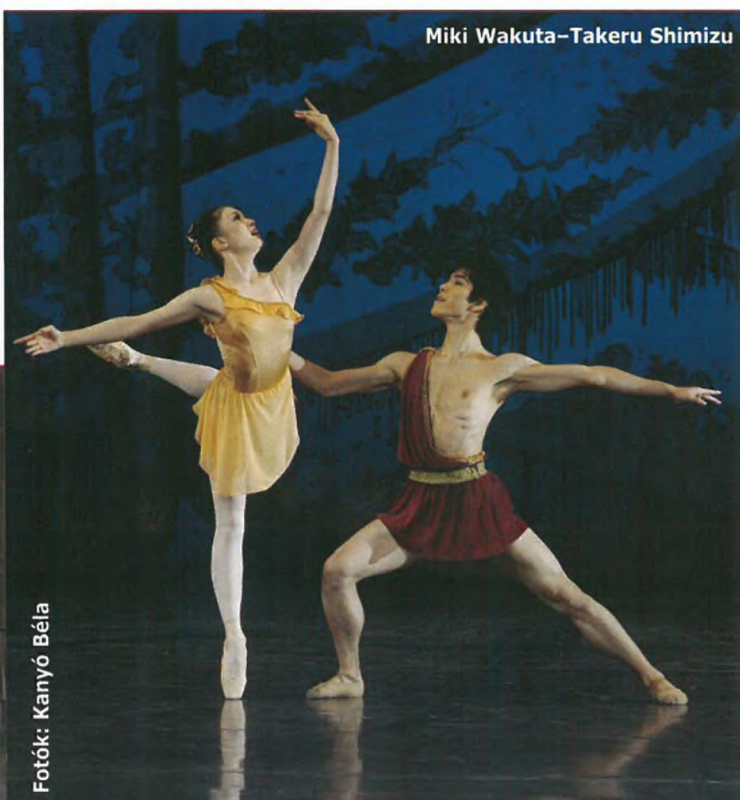
és hazai elődök produkcióiban is – erről szól! A fiatalság, a szerelem, a boldogság szédületéről és viharzó, mindent elsöprő lendületéről. Mindebből ezúttal mitsem láttunk.

A táncszám kapkodó erőtlenségét pillanatok alatt fedtetni tudta Fodor Zoltán **Hable con ella** című modern hármasa (*Vicento Amigo* izgalmas zenéjére). Kiss Eszter és két partnere (testvére/szeretője/társa? Valójában mindegy.), azaz Krajczár Balázs és a VIII. évfolyamos Szabó Richárd már színpadi habitusukkal feszültséget tudtak teremteni, és azonnal magukra vonzották a nézők figyelmét. Bár a kezdeti hőfok a pas de trois második felében azért kissé alábbszállt, a koreográfia és a megvalósítás mindenképp értékes színfoltja lett az előadásnak. (A hangos és hibásnak tetsző magánfelvétel ellenére is.)

Remek váltásként a japán vendéghallgató: Takeru Shimizu és VIII. évfolyamos növendéktársa: Miki Wakuta mutatta be *Vaganova-Pugni*: **Eszmeralda** című balettjének kedvelt kettősét: a **Diana & Acteon-pas de deux**-t – szintén Macher Szilárd betanításában.

A koncert során – mindhármuknak köszönhetően – ekkor, a vizsgaelőadásnak ebben a fázisában jutott olyan magaslatokra a klasszikus balett, amilyenek látni szeretjük! Miki Wakuta s főleg Takeru Shimizu a nemzetközi balettversenyek döntőinek hangulatát is az Operaház színpadára tudta varázsolni!

Klasszikusra modern, attraktívan virtuózra attraktívan finom és lírai! Így jellemezhetném a következő kettőt, Dózsa Imre: **Poco Allegretto** című új koreográfiáját, amelyet saját maga tanított be az évfolyam két magyar kiválósága: Barabás Mariann és Jancsula Bence számára – Brahms zenéjére, Szumrák Vera asszisztensi közreműködésével. Elsősorban a pas de deux harmonikus formanyelvét, megnyugtatóan plasztikus képi világát illeti elismerés. A pár között fűződő érzelmi kötelék milyenségét, kettőjük érzelmi viszonyát azonban a táncszám csak kevésbé tárja fel. Ez okozhatta, hogy a két tehetséges táncos színpadi magatartásában – rendkívül kifejező, szentitív előadásmódjuk ellenére – némitétováságot éreztünk.

Miki Wakuta–Takeru Shimizu

Barabás Mariann–Jancsula Bence

Giselle: Tóth Barbara
Albert gróf: Simon István

A koncert e hat etűd után érkezett a balettromantika gyöngyszeméhez, a **Giselle**-hez. Bár, ha komolyan vesszük a táncblokkok egymásutánosságát (és miért ne vennénk komolyan? Hiszen a jó szerkesztés is művészet!), azt mondhatnánk: líra lírába csap, sőt, az elégius földi szerelem a még elégiusabb síron túlba...? Vajon miért? – Egyszerűbben fogalmazva: biztosan erre a zárószámra van/volt itt szükség?

A válasz is egyszerű: biztosan NEM!

Mert ezúttal még valami egészen váratlan és megmagyarázhatatlan aránytévésztés is történt. Nem volt elég, hogy a szokásos koncertszámsorozat nem egy attraktív, a hangulatot „a csillagokig” fokozó, mindenképp hatásos számmal zárult, hanem elkezdődött a **Giselle** II. felvonás-beli pas de deux-je, és nem akart befejeződni!

Ezáltal a szó szoros értelmében felborult a második rész, kétségtelenül a Giselle-t táncoló, s az évfolyam legtehetségesebbnek tartott növendéke, **Tóth Barbara** kedvéért. Aki mellesleg már végigtáncolta a **Paquitát** – kifogástalanul és elég szemléletesen ahhoz, hogy képességeiről mindnyájan érdemben meggyőződhesünk.

Bevált szokás társulati turnék idején, hogy Giselle és Albert táncrészleteit összemontírozzák, és egy külön kis **Giselle-szvitte** alakítják. De hát hol volt itt a társulati turné? Attól, hogy a VIII. évfolyamos **Nistor Laura** Mirthát táncolt, még korántsem volt indokolt, hogy a vizsgakoncert II. részének szinte a **második felét (!)** a **Giselle** alkossa. Ez se Tóth Barbarának, se az Albertet ideális rátermettséggel alakító **Simon Istvánnak**, se többi évfolyamtársának nem tett jót! Jobb lett volna, ha a

Don Quijote-pas de deux-t (ami még mindig nem „lerá-gott csont”) – a korábban már többször is látott formáját felülmúlva, **végre végzősként**, úgy táncolja el, ahogyan egy nemzetközi ígéretnek tartott növendékhez illik. Bizony, sokkal szívesebben néztük volna ebben az alkatához illő, virtuóz szerepben – de akár egy **Fekete Hattyú-pas de deux**-ben is –, mint Giselle-ként, ami nem az övé! S amit ezért technikailag rendben, sallangmentesen, ám átütő érzelmi gazdagság nélkül oldott meg!

A két villi közül a holland **Eveline Drummen** teremtette meg

inkább a szerep légiességét, ami **Nagy Edinától** végképp nem kérhető számon. A balettkart nélkülöző, hosszú csendekkel és üresjáratokkal átszabdalt, dramaturgiai-lag elnagyoltan színpadra állított táncszámok sora – sajnos – nem bővölte el a vizsga közönségét, inkább igénybe vette a türelmét. A szerkesztő-betanító **Sebestény Katalin** minden bizonnyal jót akart, de szándéka mégsem vált a koncert előnyére.

A III. rész azután minden aggályt feloldott, minden problémát elsöpört! Jó volt látni, hogy a végzős évfolyam növendékei mennyire felszabadultak, és – az olasz **Rossella Capriolo** betanításában – mennyire élvezik az amerikai **Robert North: Tempo** című egyrészest.

* * *

A **Vivaldi-zene** sodrásában 19 igen-igen lelkes, felkészült ifjú táncművész zárta le főiskolai életét, és vágott neki annak az ismeretlen hálónak, amit a XXI. század **táncművészeti (köz)életének** nevezünk.

Úgy hallom, kelendők. Ezért azt kívánom mindnyájuknak, soha ne feledjék a **Tempo** önfelédtt örömét, és ne adják alább! Kívánom, ne ériék be félmegoldásokkal, se külföldön, se itthon. Mert remélem, nemcsak a külföldi táncműhelyeket pezsdítik majd fel. Egyikük, másikkal azért megmarad nekünk.

Kaán Zsuzsa

North-Vivaldi: Tempo

Mirtha: Nistor Laura

Fotók: Kanyó Béla

NÉPTÁNC KOREOGRÁFIAI VERSENY ÉS MÁJUSFAKITÁNCOLÁS

Körmend

dén 14. alkalommal rendezték meg a Lajtha László Koreográfiai Versenyt és Májusfa Kitáncoltató Fesztivált Körmenden. A házigazda Béri Balogh Ádám Táncegyüttes mellett hat táncsoport vett részt a rangos megmérettetésen. A versenyen látottakat négytagú zsűri értékelte: Lőrincz Bea viselettervező, Mihályi Gábor és Mucsi János koreográfus, valamint – táncelméleti szakíróként – jómagam.

A körmendiek Varga Antal: *Keménytelki táncok* című dinamikus koreográfiájával, illetve Varga Zoltán líraibb hangvételű Bonchidai táncaival mutatkoztak be. A Gencsapáti Hagyományörző Néptáncegyüttes *Szépen hasad a hajnal* című, remekül szerkesztett darabját – Csollányné Horváth Krisztina és Csollány Csaba munkáját – hozta a versenyre. Elsősorban az erőteljes férfikarnak, és a jókedvű, ízes, színpadi jelenlétnek köszönhető, hogy a versenyben a zsűri

ezt a művet találta a legjobbnak.

A lentiből érkezett Kerka Táncegyüttes Kiss Norbert: *Kalocsa vidéki táncok* című koreográfiáját vitte színre, jó formaérzékkel, kedves, kissé még kamaszos lendülettel. A solymári Cédrus Táncegyüttes hasonlóan fiatal csapata Varga Zoltán feszes, a tánc stílusához szabott *Eleki zsongló* című koreográfiájával Körmenden lépett először színpadra. Másik darabjukkal, a szépen kiérlelt *Tavaszi* című légiesszlovéniai karikázóval, s nem utolsósorban a bevezető gregorián énekkel, ők nyerték el

a verseny II. díját.

A szombathelyi Ungaresca Táncegyüttes három művel érkezett. Horváth Győző: *Keménytelki táncokja* mellett két összetettebb színpadi művet is bemutattak, az együttes kísérletező kedvéről téve tanúbizonyságot.

Lőrincz Bea viselettervező, Mihályi Gábor és Mucsi János koreográfus, valamint – táncelméleti szakíróként – jómagam.

Kiss Ferenc zenéje ihlette Csollányné Horváth Krisztina: *Könyörgés Hadifoglyokért* és Horváth János: *Lumpok indulója* című darabját is, mellyel

az együttes III. díjat nyert,

és a közönség körében is nagy sikert aratott.

A tatai Kenderke Táncegyüttes Kalotaszeg magyar és román táncaira épülő koreográfiával jelentkezett. A zalaegerszegi Zala Táncegyüttes pedig Varga János Szászcsávási táncait mutatta be olyan elsőprő lendülettel, hogy a fiatalok kiváló tánc tudásukért és színpadi munkájukért

különdíjban részesültek.

A verseny után az együttesek a Batthyány-kastély udvarán, a májusfa mellett is előadták műsorukat, a Jurta és a Bendő zenekar, valamint a Boglya együttes kíséretével.

A nagyszabású program természetesen a májusfa ki-döntésével zárult.

M. Nagy Emese

(Fülöp Viktor ösztöndíjas)

V. ISTER GRANUM NÉPMŰVÉSZETI FESZTIVÁL

Esztergom

Az idén, július végén immár ötödik alkalommal rendezték meg a Duna partján, az esztergomi vár festői árnyékában az *Ister Granum Népművészeti Fesztivált*: a Duna két partján lévő települések népművészeti csoportjainak nagy találkozója.

Az idei fesztivál eléggé kaotikusra sikerült, és a trópusi, negyven fokok hőség is alaposan csökkentette a nézők és a résztvevők számát. Ennek ellenére szép és emlékezetes két napban lehetett részünk július 21-én, illetve 22-én. Külön ki kell emelnünk a felvidéki Farnadi Nadas néptánc-csoportot, valamint a szintén odavalósi Asszonykórust. Produkcióikról őszintén elmondhatjuk, hogy *egyszerűek, de nagyszerűek voltak!*

Sajnos, a másik állandó résztvevő, a *bényi együttes* technikai okok miatt az idén nem tudott eljönni. Bemutakoztak viszont az esztergomi *nyári néptánciskola apró táncosai*. Öröm volt nézni üde, friss műsorukat.

Az idei fesztivál kuriózumokban is bővelkedett. A Töki Huszár Hagományőrző Társaság például a lovakat táncoltatta meg az Erzsébet parkban. *Berecz András* – ahogy ezt tőle már megszoktuk – meséivel varázsolta el a közönséget. Befejezésül a *Garamenti Népi Együttes* profi bemutatóját gyönyörködhettük végig. Műsorukban ízelítőt adtak a Kárpát medence valamennyi nemzetiségének táncaiból. A szatmári verbunktól a széki sűrű tempóig, az erdélyi és moldvai román táncokon keresztül a csallóközi verbunkig és a szlovák táncokig. Ezzel a gazdag és hiteles programmal ismételtlen igazolták: a politikusoknak is olyan egységben és szeretetben kellene táncolniuk, mint a táncosoknak, énekeseknek, és más művészeknek! Erre – az esztergomi Vizivárosban – már ötödször született jó példa.

Dezső László

ALKOTÓI FANTÁZIA II.

Emlékezés az ének- és mozdulatkórusok alapítóira

„...A zene és testmozgás ősi kapcsolatai a civilizációban erősen meglapultak. Ha most magasabb síkon megpróbáljuk helyreállítani, ahol lehet: nem visszafelé megyünk az őszállapot felé, hanem előre a civilizációból a kultúra felé.”

(Kodály: Magyar testnevelés, 1943)

„A mozdulatot négy dimenzióban rendszereztem. Az első, a *plasztika*, a térre vonatkozik. A másodikban az embert belebocsátottam az időbe, és abból lett a *ritmus*, a *ritmika*. A harmadik azzal foglalkozik, hogy a mozgáshoz, az időszintézishez honnan vesszük a hozzávalót. Ez az erőforrás a *dinamika*, s aztán jön a *negyedik dimenzió*, amikor ez a háromtagú mondat jelent is valamit. Ezt szimbolikának neveztük el *Babits Mihállyal* egykor régen.”

(Dienes Valéria, 1974)

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum a Liszt Ferenc Kamarateremben tartotta június 9-i matinéját *Alkotó fantázia – Legyen a zene mindenkié!* címmel, *Tardy László* karnagy bevezetőjével.

A találkozónak az volt az előzménye, hogy 2000-ben a *Mátyás templom kórusa* és egy „orkesztika”-mozdulatkórus a Régi Zeneakadémián – a *Bárdos Lajos Társaság* és *Lukin László* meghívására – bemutatta a *Nyolc boldogság* című misztériumjátékot. Természetesen *Dienes Valéria* e misztériumjátékának részlete – *Tarkó Magda* és *Heltau Erzsébet* produkciójában – a matiné műsorán is szerepelt.

Kamrada Bernadett az ének- és mozdulatkórusok iskolaalapítóira: *Kodály Zoltán*, *Bárdos Lajos*, *Emile Jaques Dalcroze*, *Lábán Rudolf*, *Dienes Valéria* és *Mirkovszky Mária* ezirányú tevékenységére emlékezett.

Az *Alkotó fantázia II.* című művelődéstörténeti és művészeti előadás egyértelműen kifejezte a szervezők szándékát: rámutatni a XX. századi nagy iskola-alapítókra, reformpedagógusokra. *Kodály Zoltán* hatalmas életművével párhuzamosan *Emile Jaques Dalcroze* ritmika-iskolájára, *Lábán Rudolf* mozdulatrendszerére, *Bárdos Lajos* zenei munkásságára és *Dienes Valéria*-*Mirkovszky Mária* orkesztika-iskolájára, amelyek egy töről fakadtak, és a teljesség felé mutató egységes látásmód, a teremtő személyiség kibontakozását szolgálták. Alapgondolatuk: az ének, a zene és a mozdulat – mint az önkifejezés

anyanyelve –, elválaszthatatlan egymástól a nevelésben, az oktatásban.

Ennek a szakmai célnak megvalósulását ígerte a *Kodály-műveket* játszó *Esztényi Szabolcs*, a Lengyelországban élő magyar zongoraművész, a *Varsói Zeneakadémia* Improvizáció Tanszékének professzora, aki a zenei anyanyelv oktatójaként a rögtönzés mestere, a kortárs művészek között pedig a *Kodály-módszer* valódi folytatója.

A *Kodály Zoltánról* szóló kiselőadásban és beszélgetésben méltatták a nagy kortársakat is, felidéztek művelődéstörténeti jelentőségüket és hozzájuk fűződő személyes emlékeiket. A *Kodály-emlékévhöz* kapcsolódóan, a *Szent Margit Gimnázium* fiatalokból álló kórusával kiegészülve, a *Pange lingua* című zenekari kórusmű előadása is különleges élményt ígért. A bemutásra került alkotás műtörténeti érdekessége, hogy *Kodály Zoltán* az *Aquinói Szent Tamás-szöveget* *Babits Mihály* fordításában, a *Gödöllői Művésztelepen* komponálta 1929-ben. *Nagy Sándor* és *Remsey Jenő* szervező zsenijének köszönhetően *Dienes Valéria* orkesztika csoportja is megfordult ott.

A zenei programok között *Tatai Mária*: *A mozdulatművészet és a nevelés az orkesztika tükrében* címmel tartott történeti előadást. De az ő megformálásában *Babits Mihály* – *Dienes Valéria*: *Mennyei színjáték* című műve is megelevenedett.

Dienes Maya

HÁROM JUBILÁNS EGY MŰSORBAN

Rendhagyó köszöntő Kricskovics Antal, Galambos Tibor és Tímár Sándor 50 éves alkotói jubileuma alkalmából

Molnár István meghatározó erejű koreográfiai műhelyéből ezúttal három markáns tanítvány: Kricskovics Antal, Galambos Tibor és Tímár Sándor ünnepelte egymást, őket pedig saját koreográfiáikkal ünnepelték fellépő társulataik és a közönség. Mindhárman különböző karakterű alkotói egyéniséggé váltak, de közös bennük az indulás: a mester és az a mód, ahogyan – persze a maguk módján –, megőrizték Molnár István kézjegyét. Koreográfusi tevékenységük kezdetét mindhárman 1957-re datálják.

Az azóta eltelt félévszázad alatt egymás alkotásait szimpátiával, érdeklődő figyelemmel kísérték, és – Galambos Tibor szerkesztésében – most együtt, egymásnak is gratuláló műsorral jelentkeztek a Művészetek Palotájában. Úgy érzem azonban, hogy ennek értékelése helyett, és *rendhagyó köszöntő* gyanánt, többet mondhat talán az elemző visszatekintés.

Ezért a jubileum kapcsán emlékezünk először is Molnár Istvánra, a *ki-fejező tánc* elemeitől sem mentes, sajátosan egyéni néptánc-technikai rendszeréről: a *Molnár-technikáról* elhíresült koreográfusra, aki több alkotói műhelyében jónéhány tanítványt nevelt. Legtöbbjük azt a *szellemiséget* vitte magával, amelyet – ezt manapság már sokan tudják –, Molnár Pista bácsi „extravaganciája” és „különködése” takart: a korát messze meghaladó, a francia avantgarde-ből is táplálkozó, merészen újat akaró, a hazai néptáncéletben makacsul a saját útját járó, *művelt művész* esztétikáját. Ez az esztétika valójában elhivatottságot jelentett a magyar népköltészet, a népballadák és a magyar történelem iránt; s megingathatatlan hitet a gondolatgazdag *színpadi néptáncban*. Abban, hogy akár még a filozófia is színpadra fogalmazható, mégpedig a népzeneben gyökerező *értékes múzenével, cizellált formanyelven és feszes dramaturgiával*.

Ami pedig az ünnepeltekre illeti, előljáróban érdemes felidézni, hogy alkotói estjük kapcsán miként vallottak ők önmagukról s a programról:

„*Lucidium Intervallum – Út a világosságba* című táncdrámámról már több szó esett a TÁNCMŰVÉSZET hasábjain. Ezért csak röviden annyit mondanék róla, hogy benne – szándékom szerint – emléket állítottam a horvát irodalom legnagyobb hatású költőjének, a modernizmust elindító Sylvie Strahimir Kranjcevicnek. A kritikusok szerint ez a darab egyúttal egy új fejezet, újfajta összegzés is a koreográfusi pályámon.

A darab egyes tételei: *Születés és család, Szerelmi bolyongások, Hit és valláosság, Hatalom és egyén viszonya, A visszavonhatatlan, testbe zárt magány és Elmúlás.*

Kricskovics Antal
kiváló és érdemes művész

„Én azokhoz tartozónak vallom magam, akiknek az a feladata, hogy saját korát valóságghíven ábrázolja. Az a világ, amelyben élünk, saját tevékenységünk folytán is torzult el, vált könyörtelenné, gyűlölködővé, ugyanakkor okossá és technokratává, de gyakran érzelmenlkülivé, vagy hamis gyöngyként kápráztatóvá.

Végtelen számú élményt kellene megfogalmazni, de engem mindig csak az érdekel, ami gyötör. Ez arra ösztönöz, hogy ezt a gyönyörű és rendkívül gazdag tánccos anyanyelvünkön szuverén alkotással fogalmazzam.”

Galambos Tibor

„Nagy öröm számomra, hogy a három különböző utat járó tánccos-koreográfus – sok-sok évvel a táncfesztiválok, táncantológiák után – most családi, közös műsorban szerepelhet együtt. Öröm, hogy bemutatathatjuk tánc-költészetünk egy-egy elemét. Én az ázsiai gyökereimhez ragaszkodva Petőfi Sándor, Bartók Béla, Kodály Zoltán példáját követem a magyar néptáncra, népzeneire támaszkodva. De szeretettel foglalkozom a nemzetiségi és szomszéd népek táncaival, és készítek koreográfiát komponált zeneművekre is.”

Tímár Sándor
állami-díjas, érdemes művész

Egy-egy ilyen évforduló a maga nemében páratlan és megismételhetetlen. A bemutatott műsor is felértékelődött, mert ezúttal nem egyszerű repertoárelőadás volt, hanem izgalmas viszonyítás és kitárulkozás.

Ha költő lennék, biztosan mindhármukhoz verset írnék. Kritikusként, történészként csak rövid, emlékekkel teli összegzésre futja. Ám ennek a keretei legalább megengedik, hogy egy rövid hatáselemzéssel – Molnár István rájuk gyakorolt hatását értve ezalatt – a *hozzá fűződő alkotói viszonyulás szempontjából* tekintsem át mindhármuk koreográfusi habitusát.

De az ünnep okán hadd kezdjem én is egy vallomással. 50 évenként egyszer talán nekem is szabad!

El kell mondanom, hogy meghatottsággal vegyes büszkeség tölt el, ha arra gondolok: Molnár Istvánt személyesen ismerhettem, és a *Budapest Táncegyüttes* próbáit – a társulatvezető *Molnár István* engedélyével –, nem is egyszer, láthattam. Jól emlékszem, a jelenben már oly elegáns Várkert Casinonak az 1960-as évek végén még irdatlanul lepusztult állapotú épületében tanyáztak. Odajártam próbákat nézni, s hogy bemehessek, kértem az engedélyt. Bevallom, nagyon féltem tőle. Ahogyan szikár alakjával fölém magasodott, ahogyan fürkésző tekintetével méregetett, kicsinek és védtelennek éreztem magam. Alig mertem elrebegni, mit akarok, s amikor bólintva hagyta, hogy beüljek hozzájuk, tiszteletembe hála is vegyült. Röviden: madarat lehetett volna fogatni velem. Ennyit róla.

Most pedig következzenek a három jubilánsnak címzett, személyes hangú megállapítások:

Tónikám!

Te indítottad el s fejlesztetted magas művészi szintre Molnár István jellegzetes stílusát: az *expresszionizmust!*

Az ebben a stílusjegyen fogant darabjaid nem kevesebbet, mint különleges munkásságod egyik fő tendenciáját, alkotói vénád egyik lényegi oldalát alkotják. Szerencsémre többször is vendég voltam nálad, a Rózsák terén, a *Fáklya Művészegyüttes* hajdani próbatermében, és ültem a kispadon. Kezdetben egyedül, de mivel megengedted – „*Zsuzsa!! Megtisztelésnek tartom!!*” – harsogtad, hát magammal vittem néhány fogékony balettintézeti tanítványomat is: *Stefán Gábort, Lócsei Jenőt és másokat*. Hittem a pedagógiában, és nyitogatni

akartam a szemüket. A te munkáidat, a te módszeredet mutogatva nekik, mint valami igazi felfedezést, mint valami kincset. Te állandóan elnézést kértél tőlünk a körülményekért, mi meg azt sem tudtuk, hova legyünk a gyönyörűségtől! A profi (az talán túlzás, hogy „elkényeztetett”) balettnövendékeknek meg leesett az álluk, amikor szembesültek az izzadságtól ott is fénylő, ott is izmos testekkel; amikor rácsodálkoztak a *Relációkra* és Papavaszi Ilju Filipaszra, Pászti Péterre s a többiekre. Felejthetetlen, akárcsak a *Carmina Burana* madarai..

Tónikám, azt hiszem, a *Fekete párról* én írtam le először, hogy táncuk olyan, mint Adynál a *héjánász az avaron*. De ha valaki más volt, az sem baj. Akkor neki is igaza volt. Molnár-tanítványként a kifejező, expresszív tánc benned csírázott ki a leginkább. Ez a vénád biztosan tőle származik, és a jelenben is tart: a *Lucidum Intervallum* is ebben a bölcsőben ringott.

Tibor!

Te őrizted meg és őriztetted a legkövetkezetesebben Molnár szakmai és alkotói szellemiségét. Munkáidban bűvópatakként tört elő a formanyelv, az anyagkezelés Molnár-féle módja. Nem vitás: a te *Allegro Barbaro*-d – gyökereit, művészi ihletőjét tekintve – az ő *Allegro Barbaro*-ja. Néptáncsaid színpadi viselkedésmódja, a férfítánc letisztultsága mind-mind tőle ered, és nálad erősödik fel az *Erkel Táncegyüttes* színpadi viselkedésmódjában. Köszönhető ez annak az elkötelezett szándéknak is, hogy Molnár István koreográfiáit és stílusát átadhasd, átmenthesd az újabb generációknak.

S amikor *szakmai* örökségről beszélék, nemcsak magára a Molnár-technikára gondolok. Hanem mindarra, ami annak mélyén van. Tehát egyik fő ismérve: a klasszikus balett rendszerének metodikai átmenésére és felhasználására a *néptáncos képzés* terén. És itt előjön még egy emlék: a Lodz-i utazásunk, az akkori Táncszövetség kiküldetésében. Nem „rosszabbakat” láttunk, mint például a Rambert Ballet-t, a Bójárt Együttest és a Boleroban a zseniális Jorge Donnt, akit a fülem hallatára kapacitáltál a társulattal együtt Budapestre. (Kár, hogy ez a turné akkor nem valósulhatott meg). A látottakról szinte azonos volt a véleményünk. Egyetértettem valamennyi, kritikának is beil-

lő észrevételeddel, találó megjegyzéssel. Ma már tudom, néptáncos-létedre hogyan is értettél ennyire a modern baletthez. Szerintem az általad vezetett TÁNCFÓRUM sokszínűségét, a külföldi (nyugati) balettegységek kiválasztását és meghívását, egyáltalán, a balett iránti toleranciát is annak lehet tulajdonítani, hogy Molnár István örökségét hordozod a zsigereidben.

Sándor!

A te alkotói munkásságodban, a *Tímár-repertoárban* Molnár István zenei útmutatása: a *bartóki-kodályi út* érett be a legszemléletesebben és legeredményesebben. A komplex örökségből te ezt választottad. Ez lett a te fátylad mind a *Bartók Együttes*, mind az *Allami Népi Együttes* élén eltöltött periódusban, mind a *Csillagszemű Táncegyüttes* telt, már csaknem 15 évben. Köszönöm, hogy újrakezdésed pillanatánál – a „Csillagszeműek” születésénél – is veletek: Böskével és veled lehettem. Azóta ezer és ezer növendéket neveltetek az autentikus magyar néptánc tiszteletére, Bartók, Kodály s a népzene szeretetére. Közben ahhoz is volt erőd, hogy néptánc-tanfolyamokat vezess a vidékről és Erdélyből összesereglett amatőr néptáncosoknak.

De látlak a profi növendékek karéjában, fanatikusan tisztelt Mestiként is az Állami Balett Intézet néptánc-tagozatának élén. Szőkén és – ne vedd zokon –, 25 évvel fiatalabban. Szerencsére most is erős vagy, és ugyanabban hiszel, mint akkor: a néptánc anyanyelvi szintű átadásában, a koreográfiák zenei szerkezetének kimunkálásában, s nem utolsósorban a szakmai s az általános műveltség fontosságában. Számodra ezekben az alapelvekben, s mi több, életműved színpadi és pedagógiai gyakorlatában teljesedett ki Molnár István útravalója.

Kedves Jubilánsok! Kedves Barátaim!

Jól tudjuk, ez az ötven év nem jöhet vissza többé. De olyan értékeket teremtett, amelyek megszámlálhatatlan sok tanítványotok előadói és néhányuk alkotói munkásságában biztosan továbbélnek.

Örülök, hogy mindnyájan jó egészségben és aktívan éltek, örülök, hogy dolgoztok. Ezért őszintén kívánok mindhármatoknak még nagyon sok, megérdemelt sikert!

Kaán Zsuzsa

BALETTCSODÁK BERLINBEN

Ha egy állam spórolni akar, azt mindig a kultúrán és az egészségügyön kezdi. Így az egykori három operaházat eltartó Berlinnek most meg kell elégednie egyetlen operatársulattal – igaz, két színházzal –, és egyetlen balett-társulattal, a *Berlini Állami Balettel*, ami majdnem önálló társulatként a megújult berlini színházi struktúra része.

A sztár-táncos *Vladimir Malakhov* intendánsként és művészeti igazgatóként csak néhány éve vezeti ezt az együttest, de úgy tűnik –, az máris jelentős sikereket mondhat magáénak.

Rövid egy hét leforgása alatt három nagy balettet tudtam megnézni a „Spree-parti Athénben”, ahogy valaha, bizonyos hellén kultúrával átítatott körökben, Berlint hívták.

Ezt a kort ezúttal a

Sylvia

című, mitológiai témájú „pásztorbalett” képviselte.

A *Sir Frederick Ashton* által színpadra álmódott opus magnum 1952-ből most kerül először repertoárra az európai kontinensen. A berliniek azok, akik magukra vállalták ennek a csodálatos balettnak az eredeti formában való átvételét. Közhely, hogy a tehetség sok komponensből áll össze, és egyik leglényegesebb eleme a fantázia, ám Ashton koreográfiai képzelőereje kifogyhatatlan. Három felvonásra osztotta a „bonyolult” librettójú művet, ami persze tele van az *angol balettstílus* gyönyörű koreográfiai példáival. „Sir Fred” nem gúnyolódik a mitológián, itt minden egy-az-egyben bonyolódik. Ér-

Ashton–Delibes: *Sylvia*
A *Berlini Állami Balett* előadása
Premier: 2007. IV. 28.

Diana: *Viara Natcheva*

Fotók: Enrico Nawrath

dekes módon nálunk, Budapesten *Seregi László Sylvia-verziója* épp fordítva: a *persziflázst* vette komolyan! (Szerintem és számomra ez lett Seregi legjobb balettje!)

De térjünk vissza Ashtonra: a karaktereknek itt is remek és rengeteg alkalma adódik táncolásra, és micsoda táncolásra! A sebes és éles lábmunkát igénylő táncok szépsége és eredetisége egyszerűen lenyűgözővé teszi ezt a különleges balettet. Ashtonból csak úgy áradnak a jobbnál jobb koreográfiai ötletek: a szellemes, változatos csoport-táncok, szólók, pas de deux-k, karaktertáncok. Például: a második felvonás gyönyörű és buja pas de deux-i, amelyekben szokatlan emelések tűnnek fel, klasszikus pózokból indulva, és a levegőben a legakrobatikusabb elmozdulásokban folytatódva. Delibes gazdag zenéje, ami időnként wagneri hangszerelésbe emelkedik, csak úgy röpíti a koreográfust és a táncosokat.

A címszerepet, Sylviát *Shoko Nakamura* táncolta, és úgy tűnt, a második felvonástól vette komolyan magát. A pástor: Aminta szerepében *Ronald Savkovic* elegáns premier-danseur-nek bizonyult. *Marian Walter* táncolja Erosz szerepét. (Ez a figura lett Seregi balettjében a spicc-cipős „Ámor”.) Walternek majdnem az egész első felvonásban szoborszerű pózban kell állnia, s amikor mégis mozdul, ő is „Deus-ex-machina”-ként segíti a szerelmespárt.

De felidézhetném a második felvonásban különösen ragyogóan sikerült rabszolgák táncát is. Itt a koreográfus legnagyobbbrrészt horizontálisan táncoltatja őket. *Vladislav Marinov* és *Szergej Upkin* pedig szellemes, karakteres hangsúlyt ad a pástorbalett-felvonásnak.

A harmadik felvonás egy nagy *ballabile*-l indul, ahol felvonul a kilenc múzsa, természetesen *Terpszikhore*-val az élen, és allegorikus kellékekkel együtt. Itt jelen van *Apollo*, *Jason*, *Pluto*, *Ceres*, *Perszephone* és *Diana*, akinek aranyozott, festői palotája előtt folytatódik a cselekmény – táncban és táncokkal. Elhangzik a *barcarola* (Delibes-é legalább olyan szép, mint *Offenbaché*), amelyre – Erosz által vezetve – egy álomszerű vitorlásan érkezik meg a szerelem nyilával szíven talált *Sylvia* és kísérete. Ebből még egy lírai és végtelenül szép pas de deux marad meg a néző memóriájában. Bár a múzsáknak mégsem jut idő egy-egy saját szólóra, ördögien rafinált kompozíciójú

Erosz: Marian Walter

Fotók: Enrico Nawrath

táncaik mégis a balett árkádiai magaslataira emelik az utolsó felvonást.

Berlinben is Christopher Newton tanította be a koreográffiát, hiszen néhány éve Londonban is általa lett „újra-élesztve” ez a mű. Mégpedig Ashton századik születésnapja alkalmából! Azóta az Amerikai Balett Színház (ABT) repertoárjába is bekerült.

Az Unter den Linden álló Berliini Állami Opera klasszikusan szép épületében egy másik nagy koreográfus műve került műsorra: Sir Kenneth MacMillan

Manon-ja.

MacMillan balettje, amely egészében véve a XX. század egyik legsikeresebb művévé vált, kiváló alkalom volt arra, hogy sikert arasson Berlinben is.

Manon a francia irodalom egyik olyan alakja, akit bizonyos francia, szellemeskedő, intellektuális körök „grand horizontale”-nak neveznek, utalva a „világ legrégibb foglalkozására”. Mégsem véletlen, hogy ez a balett olyan népszerű a társulatok és a nézők körében. A zenei aláfestést nyújtó Massenet-operát már csak ritkán játsszák az operaházak, hiszen annak zenei hagyatékát Puccini „Manon Lescaut”-ja már rég elhomályosította. De a sztori és a jól kiválasztott rokokós atmoszférájú zene nagyszerű lehetőség egy koreográfusnak. Kivált, ha tánckomponistaként olyan nagy művész, mint amilyen Sir Kenneth volt. Balettje sikeresen ötvözi a tánc technikai és színészi aspektusait. A cselekmény is könnyen követhető, a karakterek élnek a táncban és a játékokban is.

A címszerep egyenesen minden jelentős balerina szerepálma, amit Guillem, Ferri és Bussel (aki idén elbúcsúzott a Royal Ballet-től) a végsőig tökéletesített. A

Berliini Állami Balett nagyon tehetséges balerínája,

Polina Semionova

még ilyen nagy

kortársak mellett is

tudott jelentőset

kreálni a cím-

szerepből. De

hát MacMil-

Manon:
Polina Semionova
Des Grieux:
Ronald Savkovic

Fotók: Sandra Hastenteufel

lan-nél a karakterizáció és a pszichológiai motiváltság fokozottan előtérben van, és ezzel a lehetőséggel Semionova is élt.

A három főszerepet egyébként kitűnő táncosok táncolták. Semionova Manon-ja mellett meg kell említeni Ronald Savkovic-ot, mint Des Grieux-t. A „balett-novella” harmadik kulcs-szereplője, a Manon bátyját, Lescaut-t játszó és táncoló Martin Buczkó tökéletes, elmélyült alakítást nyújtott, bőven élve a szerep adta remek színészi alkalmakkal. Nem véletlen, hogy alakítását igen hosszú, lelkes tapsokkal fogadta a berliini balettoman közönség.

MacMillan, aki mesterien tudott pas de deux-eket komponálni, itt különösen jól alkalmazza a rá jellemző testdobások, emelések, késleltetett elkapások táncformuláit. A csoporttáncok is követhetően hitelesen festik fel – különösen a második felvonásban – a XVIII. század szabados, erotikus szokásait, az ún. rokokó szerelmi életet, a „hotel particulier” élvhajhász, adok-kapok-veszek világát.

A harmadik felvonásban a bátyja által tovább eladott, prostituáltként a New Orleans-i „világ-végére” kerülő főhősnő és a főhős töretlenül őrzi a tánc és a dráma egységét a tragikus végkifejletig.

MacMillan–Massenet:
Manon
A Berliini Állami Balett előadása

A harmadik nagy balett Maurice Béjart **Ring um den Ring** (Gyűrű a Ring körül)

címmel, Wagner zenedrámájának koreográfiai metamorfózisa. 1990-ben volt az ősbemutató, amit 2004 októberében újított fel a berlini társulat. Ezt a művet Béjart Lausanne-i együttesén kívül más társulat nem tartja műsoron.

A közel ötórás spectacle-t (látványosság) egy szünettel játsszák, de egy percig sem unalmas. Hiszen

alkalmazza a Wagner-i Gesamtkunstwerk összes elemét.

Apropó, Wagner-i Gesamtkunstwerk?? Dehát hol van abban a tánc? Kivéve a Tannhauser „Vénusz barlangja” jelenetét és egy rövidke kis táncot a „Nürnbergi”-ben, Wagner szinte szándékosan számúzi a táncot. Tudjuk persze, hogy a Párizsi Opera valósággal rákényszerítette Wagner-ra a balettbetétet, amit ő bosszúként az első felvonásba illesztett bele. Lett is felháborodás belőle, hiszen az Opera-habituéknek akkor szervírozták a desszertet. Amúgy hagyományosan ők a második és harmadik felvonásbeli nagy balettbetéthez voltak hozzászokva...!

Béjart most mintha koreográfiai lábjegyzetet készített volna a Ring-hez. A színpadon ugyanis a szentpétervári *Vaganova Balett Akadémia* jól ismert balett-terme látható. A színpad hátterét egy „barre” (a gyakorlórud) és néhány ajtóként is fungáló tükör zárja le. Béjart a Wagner-i félisteneknek a *Peter Sykora* által tervezett díszletkeretben, tipikus kosztümökkel és kellékekkel teremt szurrealista hátteret.

Miután Béjart „ősrégi” wagneriánus, brüsszeli periódusában – még a hatvanas években – készített egy Wesendonck-dalok ihlette balettet. Sőt, egy esszéisztikus Wagner-regényt

is írt „Mathilde” címen. Érthető tehát, hogy tőle aztán nem idegen az ős-germán mondavilágon alapuló zenedráma. De figyelmes a nem-wagneriánusok iránt is: a színpad előterébe, egy kis asztalhoz ültette *Michael Denard*-t, aki a „tetralógia” szövegét mondja. Nála egy csepp francia akcentus sem vehető észre, és így kommentálja – érteti meg – a nem-wagneriánusoknak esetleg kissé érthetetlen cselekményt.

A színpad másik oldalán egy szál zongora, amelynél *Elisabeth Cooper* játszik. Bevallom, láttán először egy kicsit meg is ijedtem. Vajon Béjart miként lesz képes csupán zongorakísérettel „felfesteni” Wagner felemelő, felkavaró és megtisztító zenéjét. Azonban Béjart és dramaturg társa, *Phillippe Godfroid*, megoldják a zenei kíséret kérdését: a zenedráma kronológiai sorrendjében playback festi alá a balettet. A hatalom, szerelem, a pénz és vagyon birtoklása körüli bonyodalmak félelmetesen pontos interpretációt kapnak a wagneri világ karaktereinek látványos és mozgalmas táncaiban. Béjart oly tipikus táncnyelve – és meghökkentő ötletei – koreográfiai parafrázisként töretlenül viszik a darabot. Bár ez esetben ez tán túl könnyed jelző. Az alapbenyomás a „szervezett káosz”, ami oly lebilincselővé teszi Béjart Ring-jét. A táncosokat pedig nem mindennapi feladat elé állítja az ő tipikus, „örökmozgó” táncnyelvezetével. Különösen emlékezetes *Michael Banzhof* Siegfriedje. Szerencsés alkatú táncos lévén, egy ma már majdnem kihalófélben lévő szőke (Wagner-i) baletthős-típus. Felfedezés erejével hatott *Martin Buczkó* Hagenje, illetve *Artur Lill* Alberich-je, aki az I. Nurejev-verseny résztvevője volt, és azóta ténylegesen nagyon jó táncossá fejlődött.

Őszintén szólva, az egész együttes nagyon szépen teljesítette ennek az óriási balettműnek szinte emberfeletti (a legjobb táncost is próbára tevő) követelményeit.

* * *

Zárszó: a berlini színházi közösség ezen az estén, az előadás végén adta át a „*Daphne 2006*” díjat *Michael Banzhof*-nak, a közönség előtt és a közönséggel együtt. Poljana Semionova már néhány éve kapott „*Daphne*”-t. Most megérdemelten Banzhofon volt a sor. A közönség, melyről nem is sejtettem, hogy ennyire balettértő és ~kedvelő publikum, lelkes ovációban részesítette a művészt és a társulatot. Még akkor is, ha „*Az Új Isten Thébában*” most *Sasha Waltz*, mint ügyeletes zseni.

Malakhov sajnos egyik balettben sem táncolt, hiszen pár hónapja egy térdműtéten esett át Bécsben. De intendásként ő is és együttese is valóságos balettszodát produkált Berlinben.

Hézső István

Loge:
Vladimir Malakhov

Béjart-Wagner:
Ring um den Ring
A Berlini Állami
Balett előadása

Fotók:
Sandra Hastenteufel

Sansha®

20 éve a tánc színpadán

Budapest

"Tütü-Split" No5

Csepptalpú gyerek
gyakorló cipő, vászon

"Tee-Sofiette" TA24

Téppózásos gyerek
sztep cipő

"Tütü" 4S

Piskótatalpú gyerek
gyakorló cipő, vászon és szatén

"Rondo-Polka" CS22

Gyerek karakter cipő

www.sansha.com

Sansha Budapest-Hungary

Kisker és Nagyker: 1066, Budapest, Ó utca 42. Tel/Fax: 06 1 269-56-59, e-mail: budapest@sansha.com

Métraház Anna, tanuló. Fotó: Andrea P. Merio ©1994-2005 Sansha®

GOODBYE DARCEY

A Wiener Staatsoper és a Volksoper balettelőadása

Margot Fonteyn óta nem volt a briteknek olyan népszerű balerinájuk, mint Darcey Bussell. De míg Fonteyn még ötvenes éveiben is táncolt, és ezáltal mondható, hogy szinte kihalványodott a balettelből, Darcey Bussell harmincnyolc évesen, karrierje csúcán döntött úgy, hogy visszavonul. Búcsúelőadására érdekes művet választott, Kenneth MacMillan egyfelvonásosát, a Gustav Mahler: *Das Lied von der Erde* című dalciklusára készített balettjét. Ez az elégikus, melankólikus hangulatú mű ugyan nem adott alkalmat táncos pirotechnikára, mégis tökéletes választásnak tűnt. Megcsillogtatta Bussell összes erősségét, és egyszerűségében volt megható.

Az angol média óriási, balettel kapcsolatban nem megszokott érdeklődést nyilvánított az esemény iránt. A BBC televízió egyenes adásban közvetítette a balettet, és előtte egy összeállítást Darcey karrierjéről. Ebből kiderült, hogy ennek a balerinának sikerült kitörni a balett zárt világából, és bekerülni a köztudatba. Gyönyörű megjelenésének köszönhető, hogy résztvett divatbemutatókon, reklámfilmekben, és attól se riadt vissza, hogy pas de deux-t táncoljon az egyik legnépszerűbb angol komikával, a meglehetősen túlsúlyban levő Dawn French-el. Már e kettős említése is nevetésre készítetett, olyan jól szórakoztam ezen annak idején. Persze ez inkább a zseniálisan komikus French-nek volt köszönhető, de azt is bizonyítja, hogy Darcey mindenre hajlandó, úgynevezett 'good sport', ahogy az angolok mondják. Ez derült ki abból is, ahogy kollégái beszéltek róla. Jó közösségi szelleme, mindig mosolygó arca, jókedélye kiérdemelte a kollégák szeretetét és elismerését.

A kritikusok szinte hihetetlennek találják, hogy a művész nő ilyen fantasztikus technikai formában, erejében és művészetének teljében otthagyja a pályát. De Darcey mindenütt úgy nyilatkozott: azt akarja, hogy a közönség így emlékezzen rá, és úgy érzi, húszéves operai tagsága után két kislánya nevelésére szeretne koncentrálni.

Darcey Bussell búcsúestje összeesett a *Royal Ballet* idei szezonjának utolsó bemutatójával, amellyel az együttes három meghatározó koreográfusa emlékének adózott.

Ninette de Valois: Checkmate (Sakk matt)

című balettje, az angol zeneszerző *Arthur Bliss* munkája, drámai erejével hat. A játék életre-halálra megy, Valois a háború alatt készítette ezt a balettet, és egyes szerepekkel a kegyetlenség tulajdonságát fogalmazta meg. A Fekete Királynő alakja a legkiemelkedőbb példa,

amelyet kifejezéssel és robotos energiával táncolt *Zenaida Yanovsky*.

A balett egy kicsit hosszú, de ahhoz képest, hogy régi mű, rengeteg érdekes és kihívó lépéskombinációval rendelkezik.

Másodiknak

Frederick Ashton: Symphonic Variation

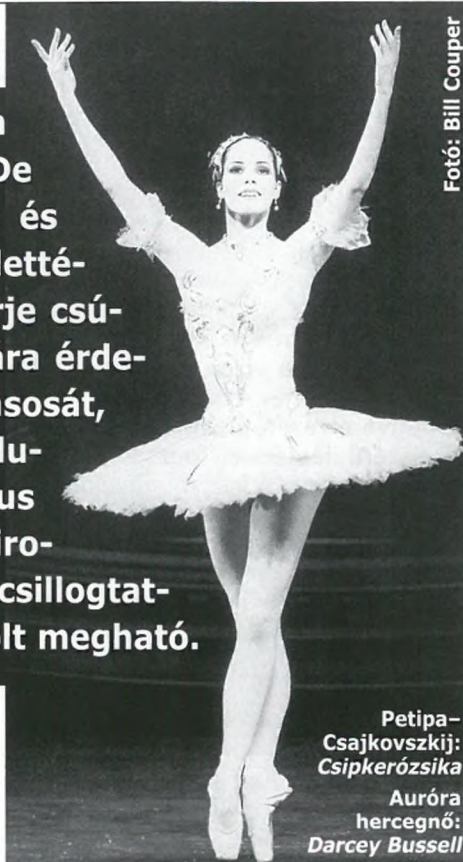
című balettjét láttuk *Cesar Franck* zenére. Ez a gyöngyszem az egyik legsikerültebb Ashton-munka. Rövid, de tökéletes kis mestermű. Három pár adja elő, történet nélküli tiszta tánc; olyan tiszta, mint egy földből feltörő forrás. Mind a hat táncostól jó technikát, de főleg tökéletes plaszticitást kíván. Ezt a társulat művészei, tradíciókhoz híven, elő is vezették.

Befejezésnek és az est csúcspontjaként következett a *MacMillan-balett*. Darcey Bussell MacMillan műzsája volt. Szinte az iskolából választotta ki őt estét betöltő balettje, a *Prince of the Pagodas (A pagodák hercege)* főszerepére.

Új műveket is koreografált kifejezetten Darcey részére, és az együttműködés nagyon gyümölcsöző volt. MacMillan szerint Darcey volt az első angol balerina, aki erejével, hosszú végtagjaival hatott, mint az amerikai táncosnők, míg előtte az angolok inkább törekenyek voltak és nőies bájjukkal csábították el a nézőket. Azon az estén, amikor Kenneth MacMillan meghalt a kulisszák mögött, Darcey épp *Kaspar Mici* szerepét táncolta a *Mayerling*-ben. Tehát nagyon megfelelő választás volt a búcsúra a

Song of the Earth (Dal a Földről)

fő női alakja. A téma az elmúlás, és a balett lényege a mindenütt leselkedő, mindenbe beleolvadó *Messenger*

Fotó: Bill Couper

Petipa-Csajkovszkij:
Csipkerózsika
Auróra
hercegnő:
Darcey Bussell

of Death – a Halálhírnök – figurája. Ebben a szerepben Carlos Acosta egyenesen remekelt. Mikor éppen arra kezd gondolni a kritikus, hogy „vajon nem sztárolják ezt a Carlost egy kicsit túl sokat? Tényleg annyival jobb, mint a többiek?“, akkor jön egy ilyen koreográfia, ahol sokszor négy szólótáncos együtt hajtja végre ugyanazokat a lépéseket, és világossá válik, hogy igen, „a Carlos“ annyival jobb! Nem lehet pontosan tudni, hogy miért, de a néző szeme csak őt követi.

Darcey Bussell gyönyörűen táncolt, annak ellenére, hogy az est hatalmas emóciókat váltott ki mind a nézőkből, mind a táncosokból. Technikája lenyűgöző volt. Sehol egy kis hiba, sehol egy bizonytalan lépés, minden tökéletes volt. Az utolsó dalban van egy részlet, amikor egyedül marad a színpadon, és szabálytalan vonalakban hátrafelé 'bourre'-zik spiccen. Ez a végső lépés hihetetlen volt: mint a vizen reszkető kis hullám, olyan volt a táncosnő lábfeje. Az utolsó képben a Halál Hírnöke kézenfogva elvezeti a Nőt és partnerét, majd lassított felvételszerű léptekkel mozognak, lépnek, amíg le nem hull a függöny. Ennél megfelelőbb töltésű szimbólumot nem tudok elképzelni egy táncművész búcsúztatására.

A teljes nézőtér felállva ünnepelte Darcey-t, akinek természetesen ömlöttek a könnyei. Régi mesterei és partnerei nagy virágkosarakat helyeztek a lábai elé, míg a közönség egy virágerdőt hajgált a színpadra.

Jó volt látni, hogy egy balerina visszavonulása a televízió keresztül nemzeti üggyé vált. Az angol közönség, valamint a kritikusok tisztelik és becsülik a balettművészet tradícióit. Ez persze a világon nem mindenütt van így, de az olvasóra bízom, találja ki, vajon melyik országban van másként.

Nádasi Myrtil

Petipa–Gorszkij–Barisnyikov–Minkusz: *Don Quijote*
 Basilio: *Solymosi Zoltán*
 Kitri: *Darcey Bussell*

Fotó: Leslie E. Spatt

MACMILLAN

A Wiener Staatsoper és a Volksoper

A Manon balettszínpadai előtörténete

A jól dokumentált műsorfüzetben Alfred Oberzaucher tanulmányából kiderül, hogy a *Manon* táncos előadását 1852. január 22-én mutatták be a Wiener Kärntnertheater színpadán. A francia szerzetes-regényíró Antoine Francois Prévost d'Exiles 1731-ben megjelent önéletírását már Jean Aumer 1830-as párizsi premierje is alaposan átdolgozta. Giovanni Casati 1846-os milánói változata happy enddel zárta az eredeti tragédiát: eszerint Des Grieux Amerikában sikeresen kiszabadítja szerelmét a kíméletlen börtönfelügyelő karmaiból, mindennek tetejébe pedig megjelenik egykori csábítója, Gerville márki is, aki – korábbi bűnét jóváteendő –, a francia kolónia új kormányzójaként parancsot ad arra, hogy a szerelmespár esküvőjét nagy ünnepséggel tegyék feledhetetlenné. Ez a talján koreográfusnak alkalmat adott táncok egész sorozatának bemutatására.

Olasz honfitársának ezt a variánsát vette alapul Giovanni Golinelli is az osztrák ősbemutatóra, amelyre a császár, valamint Franz Karl főherceg és Zsófia főhercegnő jelenlétében került sor. A darab zeneszerzője a színház régi balett-dirigense, Mathias Strebinger lett, újdonságnak pedig – többek között – egy olyan intermezzo számított, amelyben Manon Lescaut ellátogat az operába, ahol épp egy akkoriban népszerű Bournonville-balettet játszanak Nenella és Gennaro szerelmi bonyodalmairól. A frappáns záróakkord mai szemmel nézve meglehetősen anakronisztikusnak tűnik Manon és Des Grieux polka-mazurkájával, ám abban az időben hatásos finálénak számíthatott. A darab mindenestre nem hozott tartós sikert, és tizenöt előadás után lekerült a műsorról. A címszerepet a Párizsi Operából érkezett Elise Albert-Ballon táncolta, akinek viszont inkább azért maradt a neve az utókorra, mert aktív pályafutásának befejeztével a Kärntnertheater tánciskolájában tanított, és így a bécsi operaház balettkiskolájának előfutáraként tartják számon.

A londoni Manon-verzió Bécsben

Jules Massenet négyfelvonásos Manon-operájának premierje 1884-ben volt a francia fővárosban. A skót Kenneth MacMillan viszont nem ehhez a zenéi alapanyaghoz nyúlt, amikor 1974-es koreográfiai változatát betanította Londonban, hanem kérésére Leighton Lucas a komponista sok más művéből válogatta össze és hangszerelte a muzikális kíséretet, Hilda Gaunt közreműködésével.

A világbemutató máig tartó sikersztorijához vezetett Stockholm, Párizs, New York, Houston, Toronto, Sidney, Milánó, Santiago de Chile, Szentpétervár, München, Koppenhága, Tokio és Berlin balettszínpadain. Bécsben 1993-as premierje óta az ezredfordulón is felújították, 2007-ben ismét reperto-

MANONJÁNAK FELÚJÍTÁSA

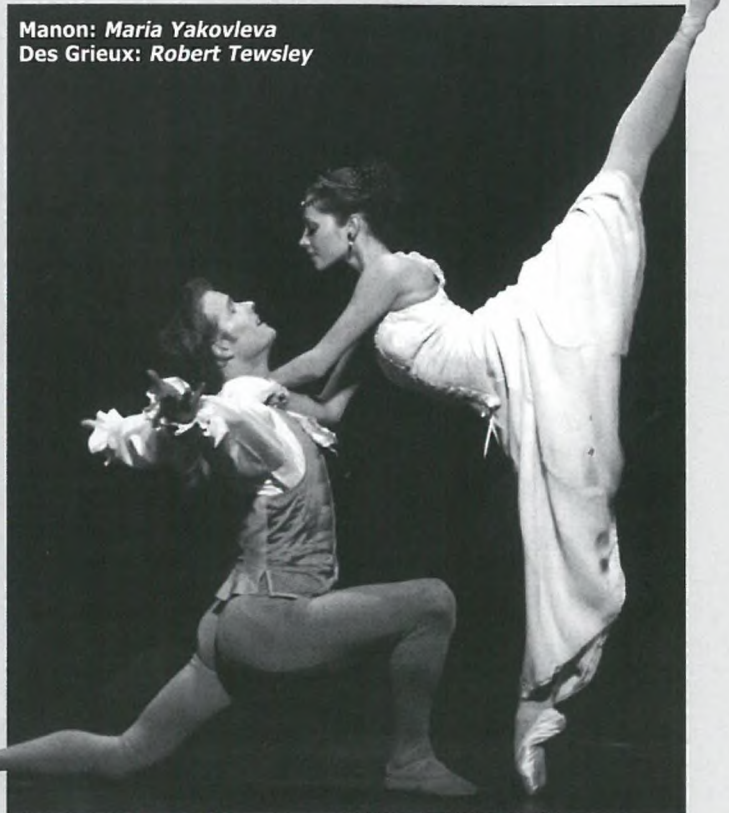
balettelőadása

arra került az évad végéig, folytatása pedig a jövő szezonban, a 2008-as esztendő első felében következik.

A gazdagon illusztrált műsorfüzetben Axel Zeininger fotókkal dokumentálta, hogy MacMillan egykori asszisztensnője, *Monika Parker* gondos betanításában a vendégszólista *Solymosi Tamás* és *Greet Vinckier* párosa éppúgy első kézből vehette át a stafétabotot, akár csak a berlini Staatsoper jelenlegi balettintendánsa, *Vladimir Malakhov* és *Svetlana Kuznetsova*. A „saját erőből” megvalósított párhuzamos szereposztásokhoz tartozik még *Katherine Healy* és *Christian Musil*, vagy *Brigitte Stadler* és *Jürgen Wagner* is. A Wiener Staatsoper szóközépen kettősponttal írt „pro:log” elnevezésű folyóiratának áprilisi számában beharangozták még a szentpétervári táncos házaspár *Olga Eshina* és *Vladimir Sishov*, továbbá a berlini Staatsoper prímabalerinájának, *Nadja Saidakovának* vendégszereplését is.

Én viszont az április 26-i, sorrendben a 48. Manon-előadáson a szintén Kirov-béli *Maria Yakovleva* oldalán egy angol szabadúszó világsztárnak – *Robert Tewsleynek* – taposhattam. Együtt és külön-külön is kifogástalanul abszolvták feladatukat, technikai és szerepalakítási szempontból egyaránt. Nagy szerelmi kettőseikhez a

Manon: *Maria Yakovleva*
Des Grieux: *Robert Tewsley*

A *Das Ballett der Wiener Staatsoper und Volksoper* előadása

Fotók: *Alex Zeininger*

koreográfus fokozatosan kiürítette a színpadot a vidéki fogadó udvarán, illetve Des Grieux párizsi leánylakásán éppúgy, mint a louisianai lánvilágban. A harsányan karikírozott Madame (*Michela Centin*) népes házi ünnepségén viszont mindenkit a színpadon hagyott, de egyetlen pillanat alatt, filmszerű vágással állította meg mozgásában az egész statisztériát. Így kettős effektust ért el: a szerelmesek részére, illetve a közönség számára egyaránt „megszűnt a külvilág” – a szó szoros és átvitt értelmében is.

Azt a bizonyos „kis pluszt” viszont leginkább a Lescaut szerepében most debütált *Mihail Sosnovschi* fellépéseiben éreztem. Biztos táncudása csak az alapot adta a figura teljes testi-lelki megformálásához, a mély átélés mellett pedig humorérzékéről is meggyőzte a nézőt. Férfias sármja csak a pontot tette fel az i-re. Olyan komplikált érzelmi állapotokat és koreográfiai hármass variációkat közvetített precízen, mint például, amikor jó pénzért cserében, szelíd erőszakkal „egymásra tukmálta” hűgát és a dúsgazdag G.M. urat (*Wolfgang Grascher* kellőképpen visszafogott, épp ezért titkokat sejtető interpretálásában) vagy a lányszöktetés után egy huszárvágással „lebeszélte” Manonról a jóra és rosszra egyformán rászedhető Des Grieux-t, és „rábeszélte” a kártyacsalásra. Legalább ilyen sokrétűen árnyalt a hamis játék sokalakos jelenete, akárcsak amikor Monsieur G.M. a katonákkal ráront a szerelmespárra, és Lescaut halálát leli az általános dulakodás-

ban. Méltó partnerre lelt a barátnőjét egyenrangúan alakító *Elisabeth Golibinában*, amikor a kissé spicces kurtizán a teljesen elázott férfit pátyolgatja, aki igyekszik tekintélyének maradványait így is megőrizni. Csahogy eközben vakmerő pózokba merevednek, vagy nyaktörő mozdulatokba bonyolódnak, folytonosan keresve az egyensúlyt – a közönség együttérző drukkolása mellett.

Amennyire visszafogott és kissé egysíkú volt *Peter Farmer* a baljósan sötét tónusú jelmezek tervezésében – amelyek olykor zavaróan egybemosták a főszereplőket a mellékfigurákkal –, ennek éles ellentétéként a díszletek festőien mutatósak lettek, különös tekintettel New Orleans kikötőjének egzotikus tarkabarkaságára, valamint a louisianai mocsárvilág ijesztően buja őserdejére.

A scenográfia látványossága, a zenei aláfestés szenvedélyessége, valamint a koreográfiai nyelvezet változatossága tette könnyen elviselhetővé a három felvonás hét jelenetének hosszadalmasságát. A földszinti állóhelyektől a kakasúllóig zsúfolt ház és a nézők lelkes tapsa további, tartós közönségikert ígér. Úgy tűnik, manapság világszerte igénylik a romantikus kalandregények szórakoztatóan szerteágazó cselekményét és a magávalragadó nagy érzelmeket a tánc-színpadon, úgy, ahogyan azt a huszadik század immár klasszikussá vált modern balettirodalma az utókorra hagyta.

Wagner István

Manon: *Maria Yakovleva*
Des Grieux: *Robert Tewsley*

Fotó: Alex Zeininger

4 NEWS *In Hungary*

5 NEWS *In Abroad*

PROGRAMME SUGGESTION

6 *The September and October programme of the National Dance Theatre*

6 *6th Keszthely Dance Panorama*

BOOKMARK

8 *Györgyi Hegedős: Young ballet-girl – review by Zsuzsa Kaán*

9 **Mrs. Olga Lemhényi:**
The art of conscious movement

TOPICAL

11 Suggestion of the Editor

INTERVIEW

12 *EuroPAS-Prize Winner: The ballet company of the Budapest Operetta Theatre – „Prejudice and stormy applause – this is our share! – Meeting with Jenő Lócsei, the ballet director – interview by Györgyi Máta*

14 **Mariann Truppel:**
„Our Carmen-story is about the adversities of man's sole!” – Interview with Péter Novák, the director

CRITICISM

• Contemporary ballet

16 **Zsuzsa Kaán:**
Contemporary Stars – Step by Step – Contemporary evening of the Hungarian National Ballet at the Erkel Theatre

• Folk dance

20 **Emese M. Nagy:** *The Danube Art Ensemble is 50 years old – Jubilee programme series*

• Ballet

22 **Zsuzsa Kaán:** *Ballet Exam 2007 – The ballet exam of the Hungarian Dance Academy's graduating class at the Hungarian State Opera House*

REPORT

• Folk dance

26 **Emese M. Nagy:**
Folk dance choreography competition and may-pole dance – Körmen

27 **László Dezső:** *5th Ister Granum Folk Art Festival – Esztergom*

• Orchestics

27 **Maya Dienes:** *Artistic Fantasy II – Remembrance of the founders of the music- and movement choirs*

JUBILEE

28 **Zsuzsa Kaán:**
Three jubilee-celebrating artists in one programme – Special Greetings on the occasion of Antal Kricskovics, Tibor Galambos and Sándor Timár's 50 years creating jubilee

WORLD MIRROR

30 **István Hézső:**
Ballet wonders in Berlin

35 **Myrtill Nádas:** *Goodbye Darcey! – Notes about the farewell evening of Darcey Bussell*

36 **István Wagner:**
Renewal of MacMillan's Manon – Ballet Evening of the Wiener Staatsoper and the Volksoper

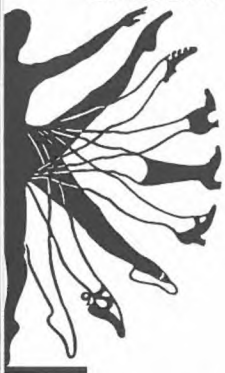
39 CONTENTS

EXCERPTS

40 **EUROPAS-PRIZE WINNING:**
The ballet company of the Budapest Operetta Theatre – Meeting with Jenő Lócsei, the ballet director – interview by Györgyi Máta

41 **Zsuzsa Kaán:** *Ballet Exam 2007 – The ballet exam of the Hungarian Dance Academy's graduating class at the Hungarian State Opera House*

42 *Contemporary Stars – Step by Step – Photo report by Béla Mezey*

INTERVIEW

EUROPAS-PRIZE WINNING*: The ballet company of the Budapest Operetta Theatre Meeting with Jenő Lőcsei, the ballet director

*The following interview is the media gift of our magazine, which belongs to the EuroPAS-Prize (*the Editor*)

The golden age of the Budapest Operetta Theatre's ballet company – the former Metropolitan Operetta Theatre – started in the sixties, due by Hedvig Hidas, Richárd Bogár, László Pethő, Lilla Pártay and Zoltán Imre. The newest golden age started with the directorship of Miklós Gábor Kerényi. He asked the outstanding ballet artist of the State Opera House, Jenő Lőcsei 8 years ago to lead the ballet company and to create choreographies, harmonically to the pieces and to the Hungarian Operetta Style.

In the past few years the company traveled a lot and achieved great success all around the world. It represents the various kinds of the stage dance on the highest artistic standard.

– It is rumoured, that only the senior age-group has an affection for the operetta. This is absolutely false. The one, who states that has never ever been to our theatre. A fan group – like at the rock concerts – may form from teenagers as well, and that is happening. They shout similarly after a dance number. Several of the people, who used to go to musical performances, start to discover the beauties of the operetta.

– You never wanted to organize independent dance evenings?

– The only way to realize that, if the theatre could take charge of the project. However, because of the stepped-up rate of work –we do 170-180 performances a year – it would mean serious difficulties, and the financial problems of the theatre makes it also questionable. We can't afford right now to experiment with uncertain productions – which officially are not on the repertory – instead of the blockbuster performances.

– Tours to abroad?

– The company came back from Frankfurt in the recent past, where we played *The Gipsy Princess* 6 times. We are preparing for a Mannheim-tour and an Israel-tour in October, we go to Finland with *Countess Maritsa*, we are traditional guests around Christmas in Munich, right now we are negotiating about a tour in Denmark...What more do you need?

– The best answer to the question is the EuroPAS-Prize, which expresses the recognition of the journal. Congratulation!

Györgyi Mátai

Photo: Béla Kanyó

Jenő Lőcsei received the EuroPAS Hungarian Dance Award (1st of May, 2007)

Miklós Gábor Kerényi/Jenő Lőcsei-Johann Strauss: *Dr. Bat*

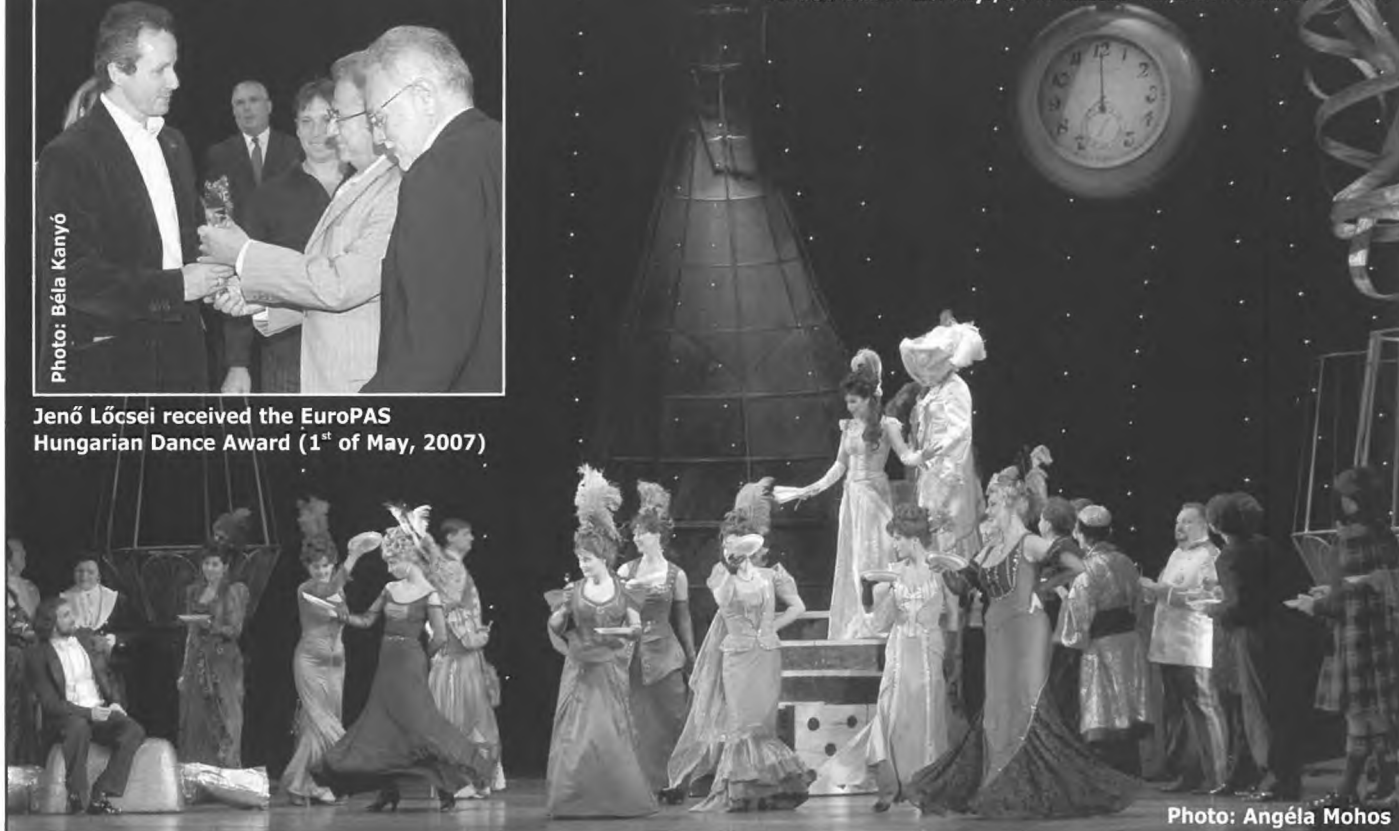

Photo: Angéla Mohos

BALLET

Ballet Exam '07

The Concert of the Hungarian Dance Academy's graduating class at the Hungarian State Opera House

The graduating class of the Hungarian Dance Academy – nine girls, six boys and four foreign students (Dutch, Norwegian and two Japanese) – passed the examination with a great success on the stage of the Hungarian State Opera House. The program placed the traditional and new ways of the ballet art into the lime-light, and it also proved the professionalism and thoroughness of the two class-leading ballet masters: Katalin Sebestény and Szilárd Macher.

The concert began with the parts of **Paquita**, one of the early classics of *Marius Petipa*, staged at St. Petersburg in 1847. It was a grateful and effective *entrée* to start with the **Polonaise**: the dance of the 12 children couples (from the II.-III.-IV. classes) – in the rehearsing of *Natalia Iananis*, the Russian coach – established the production of the "adults" well.

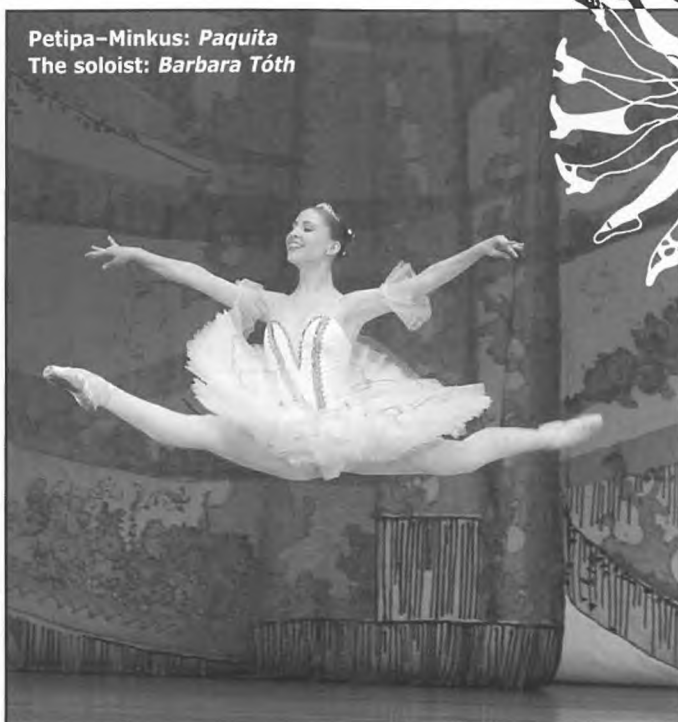
The further parts – in the characteristic style of the Russian classical ballet - praised already the precise coaching work of *Katalin Sebestény*: in the 1. part of the concert they could present a correct **Paquita-suite** to the audience. The *corps de ballet* - formed from the graduates and 3 additional classes – interpreted the glittering choreography coordinated, in a way, which is worth to Hungary's No. 1 ballet-artist training institute. I hadn't felt the lack of neither the level of

Vaganova-Pugni: *Esmeralda*
Diana: *Miki Wakuta*
Acteon: *Takeru Shimizu*

Photos: Béla Kanyó

Petipa-Minkus: *Paquita*
The soloist: *Barbara Tóth*

training or the preparing at all. Maybe the tiny fault of those graduates, who danced soloists-roles showed the "immense" difficulties of the classic Russian school.

The soloists of the suite held out brilliantly. *Barbara Tóth* performed the **Grand pas de deux** (1871, Minkus) with the self-confidence and gleefulness of *Anita Magyar* (the Hungarian prima ballerina of La Scala in Milan), and her partner, *Balázs Krajczár* danced with light elegance. They presented the **Pas de trois** (1871, Minkus) on a high level as well. Mainly the Japanese *Takahashi Tomoko* showed her musicality and high Arabesques.

The continuation – the 2. part, dedicated to the concert numbers – justified the high standard of the Hungarian training as well. I liked the original, pas de trios-version of **Le Corsaire's** most famous double (Medora: *Artemis Pislá*, Conrad: *Dénes Darab*, Slave: *Bence Jancsula*), and *Zoltán Fodor's* modern pas de trois, **Hable con ella** (for the exciting music of *Vicento Amigo*) also. Especially the Japanese guest student: *Takeru Shimizu* and his partner, *Miki Wakuta* (VIII. class) deserved the applause of the audience from the II. part. They performed the **Diana & Acteon-pas de deux** from the ballet *Esmeralda* (*Vaganova-Pugni*) in the rehearsing of the ballet master, Szilárd Macher. During the concert – thanks to all three of them – the classical ballet reached that height in this phase of the exam, what we all love to see! *Miki Wakuta* and mainly *Takeru Shimizu* brought the finals atmosphere of the international ballet competition into the stage of the Opera!

It was good to see how released the dancer are in the III. part. They danced *Robert North's* one-part ballet **Tempo** (coaching mistress *Rossella Capriolo*) with joy.

19 enthusiastic and prepared young dance artists closed their academic lives in the wake of the *Vivaldi-music*. They are marketable as I hear. So, I wish them not to forget the self-forgetting happiness of the **Tempo**, and never give it for less! They shouldn't be satisfied with incomplete solutions in Hungary or in abroad. I hope, they won't shake only the foreign dance companies up. One or two of them will stay here for us.

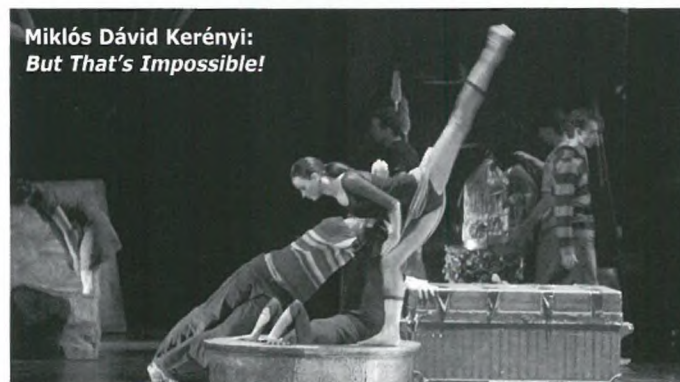
Zsuzsa Kaán

CONTEMPORARY BALLET

Contemporary Stars – Step by Step

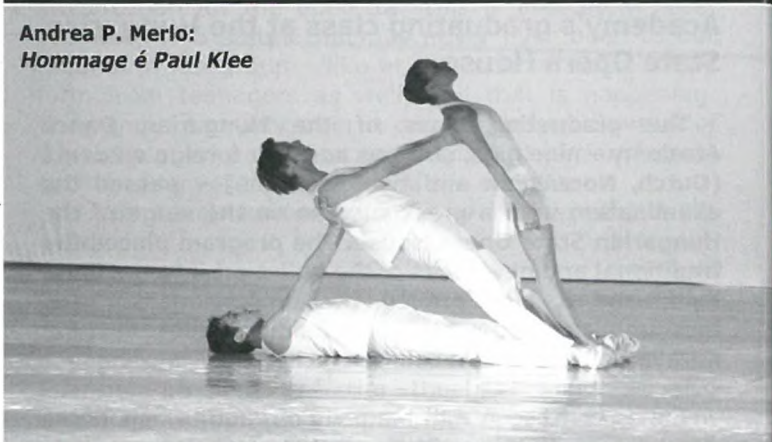
The Hungarian National Ballet's contemporary evening at the Erkel Theatre

Miklós Dávid Kerényi:
But That's Impossible!

Zoltán Fodor: *Boccherini Sonatas*

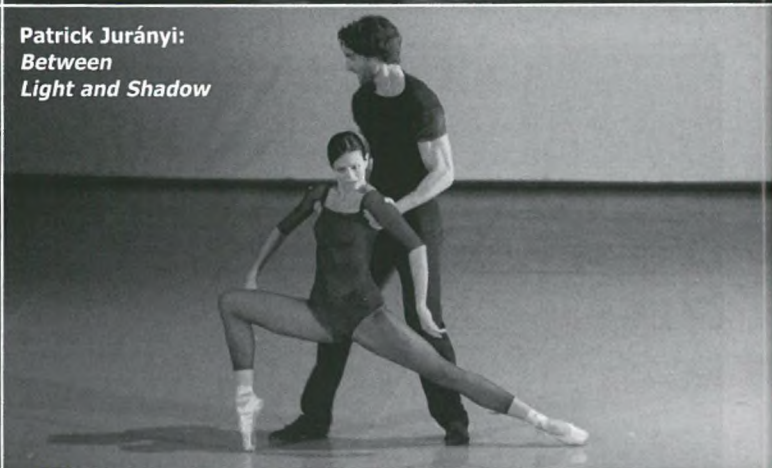
Andrea P. Merlo:
Hommage é Paul Klee

Attila Kun:
EX IT 2

Marianna Venekei:
Fragilité

Patrick Jurányi:
*Between
Light and Shadow*

Ildikó Bacskai: *Enjambement*

Levente Bajári:
Point

Photo report by Béla Mezey

Világstárok az Operában Nemzetközi Balettgála XV.

2007. szeptember 22. (szombat 18.30)

BACSKAI Ildikó
(Magyarország)

BISSONNETTE, Anik
(Kanada)

HECTOR, Audrey
(Franciaország)

JIAO, Yang
(Kína)

KICEVSKA, Marija
(Ausztria)

Liebich Roland
(Magyarország)

LUKÁCS András
(Ausztria)

RADAČOVSKY, Mario
(Szlovákia)

WANG, Yun
(Kína)

Kedvezményezett

„Fuss a Rákkutatásért” Alapítvány

BAJÁRI Levente
(Magyarország)

ESINA, Olga
(Ausztria)

JANG, Un-kyu
(Dél-Korea)

KERÉNYI Miklós Dávid
(Magyarország)

KIM, Joo-won
(Dél-Korea)

MAYE, Nicolas
(Franciaország)

SHISHOV, Vladimir
(Ausztria)

VASYLYEV, Ivan
(Oroszország)

belépőjegyek: 3.500,-, 9.000,-, 12.000,-, 15.000, kiemelt hely: 18.000,- Ft áron kaphatók

hétköznapokon: 10:00 - 17:00 óra között az Operaház Szervezési Osztályán, *

Budapest, VI., Andrassy út 22, tel.: 332-7914, fax: 472-0449, E-mail: jegy@opera.hu

(az épület Dalszínház u. felőli oldalcsarnokában) hétvégeken: az Operaház pénztárában

HelloGrid Magyarország

Alcatel, AVIS, Infidar, K&H Bank, metro (hírújság), Microsoft, Air France, Bonafini Bindair, CCCH, Chemol Travel, Estée Lauder, Hainan Airlines, Hotel Gellért, Io Software, Lamarck

Alen-Print, Best Western H. Hungaria, Biotest, British Airways, Kanadai Követség, Carlson Wagonlit, CSA, EJM EuroJet, Gundel, Hódmarket, Hoteleprogram, KLM, Klubrádió, Élet és Irodalom, lilisweb.com, Magyar Nők Szövetsége, Operaház, Öreghalász Étterem, Servus magazin, Táncművészet, TEVA, The Budapest Sun, Universal Trade

Világstárok Produkció (1062 Bp., Andrassy út 124.), tel.: 472-0248; 472-0249; tel./fax: 269-0867

e-mail: marketing@worldstars.hu ; www.worldstars.hu